

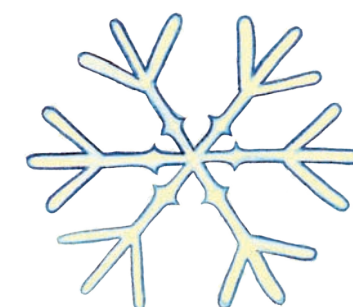

Velké pušování škůlka Čbuzinky

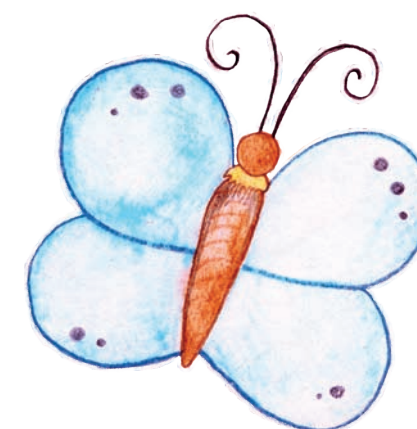

napsala
Kafka Vějšková
ilustrovala
Lida Pokorná

Velké putování skřítky Ostružinky
Vydalo ZO ČSOP 11/11 Zvoneček, Vrané nad Vltavou v roce 2012
Grafická úprava Petr Vystrčil, Color-tisk Praha, Pod Urnovým hájem 42, Praha-Zbraslav
Tisk zajišťuje Color-tisk Praha, Pod Urnovým hájem 42, Praha-Zbraslav
ISBN 978-80-905305-0-8
Náklad 2000 ks

Poděkování

Stejně jako u minulé knihy „Co vyprávěl starý dub“ patří na prvním místě můj dík Honzovi, mému manželovi, který je mi vytrvalou oporou při mých aktivitách a trpělivě mi pomáhal a radil v odborných otázkách.

Hned po něm jsou na řadě naše dvě malé radosti, Kačka a Kubík, na kterých jsme si mohla všechno vyzkoušet.

A opět obě babičky a oba dědečkové, kteří opečovávali svá vnoučata ve chvílích, kdy se práce vršila nad hlavu, a samozřejmě i kdykoliv jindy.

Dík patří Lídě, skvělé ilustrátorce, díky níž je každá pohádka doplněna půvabným obrázkem, a Honzovi Smolíkovi, který nakreslil obrovskou spoustu krásných obrázků pro pracovní listy a další aktivity.

Moc děkuji ještě učitelkám 1. a 2. tříd ve Vraném nad Vltavou (Petře Holubové, Markétě Pézlové, Vlastě Smetanové a Marii Vurmové), které byly ochotné všechny mé nápady ověřovat, a následně konzultovat, pozměňovat a doplňovat.

A nakonec ještě Petru Janečkovi za neuvěřitelnou vytrvalost při překonávání nesčetných překážek, které se rojily před konečným vytištěním knihy.

Vydání této publikace bylo spolufinancováno Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Milé paní učitelky, páni učitelé, paní vychovatelky i páni vychovatelé, maminky a tatínkové, babičky a dědečkové, zkrátka Vy všichni, kteří svůj pracovní nebo volný čas věnujete s láskou dětem,

dostává se Vám do rukou volné pokračování mé první knihy – Co vyprávěl starý dub (CEV Zvoneček, 2008). Pepíka s Maruškou tentokrát vystřídal lesní skřítek Ostružinka, kterého jsem si pro děti a jejich maminky vymyslela v druhém roce života našeho mateřského centra. Jednotlivé pohádky jsou opět doprovázeny krásnými ilustracemi Lídy Pokorné a doplněny náměty pro výtvarné a pracovní aktivity.

Budete-li dětem pohádky vyprávět nebo číst Vy, doporučila bych vyrobit si loutku skřítky Ostružinky (např. papírovou) nebo maňáska na ruku (nezvládnete-li si ho, tak jako já, ušít sami, určitě uspějete u některé maminky či babičky), papírové loutky zvířátek, které v pohádce vystupují a pohádku s nimi zahrát.

Pro každý měsíc školního roku jsou připravené tři pohádky, které se zaměřují na dění v přírodě a na lidové zvyky a obyčeje.

Náměty pro výtvarné aktivity jsou uvedeny seznamem pomůcek, které je třeba si připravit před započatím práce s dětmi. Po seznamu pomůcek následuje popis práce. Snažila jsem se o co nejsrozumitelnější popsaní jednotlivých postupů, věřím, že podle nich vytvoří Vaše děti krásné výrobky.

Často jsou výtvarné aktivity doprovázené fotografiemi z našeho mateřského centra nebo školní třídy pro představu, jak práce probíhala, nebo jaký byl výsledek. Neberte je však jako povinný návod, jak musí vypadat právě Vaše práce.

Novinku, která nejvíce odlišuje tuto knihu od té první, najdete na vnitřní obálce knihy. Jedná se o DVD, které je primárně určené pro učitele v prvních a druhých třídách základních škol.

Obsahuje nabídku nejrůznějších činností vhodných do vyučování prvouky, kterou propojuje zejména s průřezovým tématem environmentální výchova, a také další doplňkové aktivity (křížovky, doplňovačky matematické i písmenkové, osmisměrky, klikatice,...), pracovní listy a aplikace pro SMART tabule. Výtvarné náměty z knihy jsou zde rozšířeny o aktivity pro hudební a tělesnou výchovu.

O způsobu práce s tímto DVD se více dočtete v následující kapitole.

Přeji si, aby Vám i Vaším dětem přinesly příběhy o Ostružinkovi spoustu krásných chvil při společném čtení, učení, hraní, tvoření.

Katka Vrtišková

Jak na DVD?

Úvodem je potřeba říci, že veškeré materiály, které na tomto disku najdete, prošly celoročním ověřováním ve dvou prvních a ve dvou druhých třídách a na základě připomínek zkušených učitelek byly upravovány a doladovány. Tímto bych proto znovu ráda poděkovala Petře Holubové, Markétě Pézlové, Vlastě Smetanové a Marii Vurmové ze ZŠ Vrané nad Vltavou za jejich práci a cenné komentáře a všem dětem, které Ostružinka po celý rok jejich první nebo druhé třídy provázel, za jejich zvědavost a radost z učení.

Na DVD najdete Ostružinku dvakrát. Jednou je řazen chronologicky, po jednotlivých měsících školního roku, kde u každého měsíce najdete všechny připravené aktivity. Podruhé tematicky – tedy všechny pohádky pohromadě, všechny pracovní listy pohromadě, atd.

DVD jsem vytvořila v jediném programu, který ovládám. Proto nevypadá úplně profesionálně a dobře vypadat bude v případě, že používáte internetový prohlížeč Mozilla Firefox.

Barevné obrázky k tisku

Barevné obrázky jsou určené k tisku a laminování tak, aby vám vydržely jako pomůcka k navrhovaným aktivitám. Rozdělila jsem je do jednotlivých měsíců tak, jak je budete v průběhu roku potřebovat a doplnila i kartičkami s popisky, které by se Vám mohly hodit.

Pohádky a náměty do vyučování

Jednotlivé pohádky najdete i zde proto, abyste si je v případě, že je budete chtít číst spolu s dětmi, mohli vytisknout a neničili si při kopírování knihu. Z tohoto důvodu jsem záměrně zvolila i větší písmo. Černobílé ilustrace si některé děti i rády vybarví.

Vzhledem k tomu, že pro každý měsíc jsou připravené tři pohádky, je jen na učiteli, kolik času jednotlivým námětům bude s dětmi věnovat. Není mým cílem svazovat kreativní učitele a zvědavé děti přesnými časy, které by jim říkaly, jak dlouho má která aktivita probíhat. Nejedná se tedy o přesný postup práce, ale o nabídku, čemu všemu by mohla být věnována pozornost. Jsem přesvědčena, že sami přijдете na mnoho dalších činností, díky kterým si práci užijete.

Myslím, že je jasné, že ačkoliv mluvím o námětech do prvouky, nejedná se o přehled učiva, které by děti měly „zvládnout“. Měla jsem to štěstí, že v době, kdy jsem Ostružinku připravovala k vydání, spatřily světlo světa i dlouho očekávané doporučené výstupy pro průřezové téma environmentální výchovy. Výstupy, k jejichž naplňování jednotlivá témata v průběhu roku napomáhají, najdete v další kapitole.

Zejména od druhého pololetí jsou náměty k činnostem obohaceny také o aktivity umožňující rozvoj čtenářských dovedností, které využívají metod kritického myšlení. Jak s těmito metodami pracovat se dozvíte vždy v námětech k jednotlivým pohádkám. Velké množství hotových učebních jednotek, které by se Vám mohly hodit nejen k Ostružinkovi, ale obecně pro Vaši práci, a které s těmito metodami pracují, najdete na www.ptac.cz.

Pracovní listy

Všechny pracovní listy jsou určené ke kopírování. Navíc jsou pracovní listy pro prvňáky, kteří se učí číst genetickou metodou, až do lednových pohádek označené číslem jedna. Řešení je pak většinou jedno společné.

Další pracovní listy, které by se vám mohly hodit, ale které jsou již trochu náročnější, najdete na <http://evvo-tri-schody.ic.cz/> (jedná se o pracovní listy, které jsme s kolegy vytvářeli v rámci projektu MŠMT „Podpora EVVO ve školách“ v roce 2009).

Mezi doplňkovými aktivitami najdete nejružnější osmisměrky, křížovky, doplňovačky, klikatice,... a také texty písniček, básniček, pověstí... Využijete je k opakování, k motivaci pro další práci, k propojení s dalšími předměty.

Dále uvádím „návod“, jak se nám osvědčilo s aktivitami pracovat. Ověřili jsme si, že při prvním zkoušení jakékoliv aktivity to šlo „ztuha“, ale při jejich opakovaném využití u dalších témat jsme již problémy nezaznamenávali.

Osmisměrka (spíše by se hodilo pojmenování jedno nebo dvojsměrka)

Pokud děti práci s tímto typem aktivity neznají, doporučuji začít společnou prací na tabuli. Osmisměrku si připravíme na tabuli a způsob práce si ukážeme. Děti mohou buď nahodile vyhledávat zadaná slova, nebo je vedeme k systematickému vyhledávání – nejdříve si pojmenujeme všechny obrázky nebo přečteme všechna slova, která máme vyškrtnat. Poté procházíme nejdříve řádky jedním směrem, druhým směrem, sloupce jedním a druhým směrem a nakonec případně úhlopříčky tam a zpět. Nalezená slova v seznamu odškrtneme. Zbývá písmena zakroužkujeme a po řádcích přepíšeme (nebo sestavíme z písmen skládací abecedy), rozdělíme na jednotlivá slova a přečteme si tajenku.

Jakmile si děti na práci s osmisměrkami zvyknou, můžeme práci zadávat do malých skupin, dvojic či pro jednotlivce.

Pro společný nácvik můžeme využít i interaktivní tabuli.

Klikatice

U tohoto typu aktivity je potřeba mít ve správném pořadí seřazená slova nebo obrázky, která budeme vyškrtnávat. Pohyb při vyhledávání je možný pouze na políčko, které sousedí celou stranou, nesmíme „jít přes rohy“. Stejně tak děti nesmí postupovat přes dvojitou čáru. Zbývá písmena opět zakroužkujeme a po řádcích přepíšeme a přečteme tajenku.

Opět nejdříve nacvičíme způsob práce společně, teprve poté můžeme dospět k samostatné práci. Klikatice jsou připravené i na interaktivní tabuli.

Křížovka (doplňovačka)

Jednoduchá aktivita, při které děti jen zapisují slova do řádků a ve vyznačeném sloupečku přečtou tajenku. Pokud je křížovka dlouhá, můžeme ji rozdělit tak, že každé dítě (nebo dvojice) dostane přidělenou část a společně pak dáme doplňovaná slova dohromady. Stejně můžeme postupovat i u číselných a matematických doplňovaček.

Číselné doplňovačky

Děti zapisují jména rostlin nebo živočichů do připravených tabulek a získávají tak klíč – písmeno - číslo. Vybraná písmena pak vytvoří tajenku. Měli jsme i žáčka, který velmi rychle přišel na to, že přeci není potřeba doplnit všechna písmena, protože nám budou stačit jenom ta, která využijeme v tajence ☺.

Matematické pyramidy a doplňovačky

Děti si procvičují aktuální matematické operace a zároveň luští tajenku.

Pyramidy – rozmístíme kartičky s pyramidami např. na chodbu (lepíme na zeď lepicí gumou nebo papírovou lepenkou). Děti dostanou tabulky s výsledky, hledají a na chodbě počítají, jaká písmenka těmto výsledkům odpovídají.

Doplňovačky – rozmístíme na chodbu kartičky s klíčem (jakému výsledku se rovná jaké písmeno). Děti dostanou tabulky s příklady, počítají je a chodí si pro správná písmena na chodbu.

Kris-kros

Opět je dobré udělat si první kris-kros společně. Děti pojmenovávají obrázky a zapisují je do okýnek. Pokud nevědí, mohou jim být nápovědou již doplněná písmena, protože slova se budou křížit. Podle čísel u vybraných písmen děti nakonec sestaví tajenku.

SMART

Máte-li k dispozici interaktivní tabuli, můžete využít množství aktivit k jednotlivým pohádkám. Většina je připravena tak, že po dokončení práce tabule dětem sama zkontroluje, zda pracovaly správně.

Ostatní

Tím mám na mysli např. texty písniček, které se k tématům hodí, převyprávěné pověsti a legendy apod. I ty jsou připravené ke kopírování.

Všechny pracovní listy a další aktivity jsou na DVD k dispozici ve Wordu i ve formátu PDF. To proto, že budu ráda, když si připravený list podle potřeby upravíte, pokud Vám nebude z jakéhokoliv důvodu vyhovovat. Něco přidáte, něco uberete, využijete jen část, ... Je to jen na Vás ☺.

Ať se Vám s Ostružinkou pracuje co nejlépe.

Katka Vrtišková

Primárně je kniha o Ostružinkovi zaměřena na průřezové téma environmentální výchovy. Proto se jeho výstupům věnuji podrobně. Samozřejmě, že se při práci na jednotlivých tématech objeví i další průřezová témata (osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana, čtenářství). Jejich výstupům se zde podrobně nevěnuji. Pro zájemce o celkové znění všech doporučených očekávaných výstupů vydaných Výzkumným ústavem pedagogickým uvádím odkaz na stránky, kde jej můžete nalézt: http://ptac.cz/data/DOV_PT_ZV.pdf#view=Fit

Protože je Ostružinka určen pro první a druhou třídu, zasahují doporučené očekávané výstupy průřezového tématu environmentální výchovy logicky zejména do oblastí senzitivity, zákonitostí a výzkumných dovedností a znalostí. V námětech k činnostem jsou zahrnuty téměř všechny očekávané výstupy ve zmíněných oblastech.

Senzitivita

Žák

- 1_1 Libovolnou formou vyjádří, čím je pro něj příroda.
- 1_2 Vyjádří své pocity při fyzickém kontaktu s přírodou.
- 1_3 Různými způsoby (slovy, výtvarně i jinak) reflektuje svůj prožitek smyslového (zrakového, sluchového, hmatového, čichového i chuťového) kontaktu s přírodou.
- 1_4 Popíše pozorované změny v přírodě v čase (den, noc, roční období).
- 1_5 Vypráví (napíše) příběh vybraného organismu a porovná jej s životem člověka; vyjádří své stanovisko k smrti či omezení životních potřeb organismu působením člověka.
- 1_6 Přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb.
- 1_7 Pod dohledem dospělé osoby se pravidelně a dlouhodobě stará o květinu nebo vhodně vybraná zvířata.
- 1_8 Vyhledá a zvolenou formou interpretuje příběhy a legendy o přírodě a krajině svého regionu.

Zákonitosti

Žák

- 2_1 Uvede jednoduché příklady potravních vazeb mezi organismy. U vybraných organismů určí (na základě informací o jejich životě) jejich roli v potravním řetězci.
- 2_2 Uvede jednoduché příklady závislosti organismu na prostředí.
- 2_3 Rozliší různé druhy sociálních vztahů mezi několika jedinci u vybraného druhu (např. rodičovská péče nebo konkurence – např. souboj jelenů o laně).
- 2_4 Rozliší základní biotopy typy využití krajiny (zahradu, pole, louku, les, rybník, hory, jeskyně, lidská sídla) a přiřadí k nim organismy, které se v nich vyskytují.
- 2_5 Popíše vybrané procesy výroby (pečení chleba, výroba oblečení, stolu, skla, plastů). Ve svém okolí vyhledá přírodní zdroje, ze kterých se tyto produkty vyrábějí.
- 2_6 Na konkrétních příkladech vysvětlí princip koloběhu základních látek (např. uhlíku a vody) v životním prostředí.
- 2_7 Nalezne vztah mezi stavem ekosystému a lidskou činností na příkladu konkrétních míst ve svém okolí (např. louka – kosení, pole – orba a pěstební činnost).
- 2_8 Na příkladech různých organismů vysvětlí princip proměn v závislosti na prostředí a čase (stárnutí, růst, metamorfóza, rozklad).

Výzkumné dovednosti a znalosti

Žák

- 3_1 Formuluje jednoduché otázky a na základě vlastního pozorování a zkoumání na ně získává odpovědi.
- 3_2 Osvojuje si základní badatelské dovednosti (pozorování, experimentování, zásady správného zaznamenávání – zápisy, tabulky, grafy, obrazová dokumentace).

- 3_3 Pozoruje a zkoumá přírodní děje pomocí jednoduchých pomůcek a nástrojů (pracuje s lupou, dalekohledem, teploměrem apod.).
- 3_4 Vyhledává informace ke zkoumaným otázkám v odborné literatuře a dalších zdrojích (atlasy, encyklopedie, klíče, internet).
- 3_5 Porovnává záznam nebo zkušenost z vlastního pozorování přírody s informacemi uvedenými v přírodovědné literatuře (klíče, atlasy, encyklopedie, internet).

pohádka	téma do výuky	výstupy průřezového tématu environmentální výchova
---------	---------------	---

Září		
Nemocný Zoubek	lesní plody	1_2
Nešťastný Proužek	listnaté stromy	1_3; 1_4; 3_2
Svátek zvířat	potravní řetězce, svátek zvířat	1_6; 2_1
Říjen		
Ztracená labuť	ptáci stálí a stěhovaví	1_5; 1_6; 2_2
Líný ježek	zimní spánek, přezimování	1_4; 1_5; 2_2
Vykotlaný strom	ptačí budky	1_2; 1_3; 1_6; 2_2; 3_1
Listopad		
Ztrouchnivělý pařez	houby, sv. Martin	1_2; 3_1; 3_2; 3_3; 3_4
Noční obloha	hvězdy a souhvězdí	3_1; 3_2; 3_3; 3_4; 3_5
Setkání s Rašelinkou	mechy a lišejníky	3_1; 3_2; 3_3
Prosinec		
Léčivá bylinka	léčivé byliny, lidské smysly	1_3
Ztracená ovečka	hospodářská zvířata	1_6; 2_3; 3_4; 3_5
Stromeček pro zvířátka	Vánoce, jehličnaté stromy	1_2; 1_3; 1_6; 2_2
Leden		
Rozloučení s Rašelinkou	počasí, oblékání	1_4; 3_4
Plšík lískový	rok, roční období, měsíce; zimní spánek, přikrmování živočichů	1_4; 1_5
Masopust pro zvířátka	masopust	čtenářství – skládkové učení

Únor

Velká vichřice	pobytová znamení	3_1 – 3_5
Tajemná skála v mlze	tísňová volání, úraz, první pomoc	OSV
Zlomené špaččí křídlo	úraz, nemoc; návrat tažných ptáků	1_4; 1_5; 2_1; 2_2; 3_4

Březen

Morana	Vynášení Morany; obojživelníci	1_6; 2_2; 2_3; 3_2; 3_4
Velikonoce	Velikonoce	čtenářství – skládankové učení
Rada moudré sovy	jarní květiny; mláďata	1_4; 2_3; 3_4; 3_5

Duben

Motýlí dárek pro vílu	vývoj motýla	3_1 – 3_5
Ruměnice pospolná	invazní rostliny; má vlast	2_2; VDO
Bezinka	zásady slušného chování; zdravá výživa	OSV

Květen

Rozvodněný potok	povodně; pavouci	1_4; 2_1; 3_1; 3_4
Vydra	vodní živočichové	2_1; 2_2; 2_3; 3_2; 3_4
Pampeliška	rozmnožování rostlin; včely	2_2; 2_3; 3_1 - 3_5

Červen

Divadlo pro mláďátka	povolání	OSV
Mlok skvrnitý	ochrana přírody	1_2; 1_6; 3_4; 3_5
Velké překvapení	vývoj člověka	OSV

PODZIM

Nemocný Zoubek

Ve starém dubovém lese, pod houštinou maliní a ostružiní, žil malý skřítek. A protože se v ostružiní narodil, dostal jméno Ostružinka. Však také právě ostružiny měl ze všeho nejraději. Byl to skřítek veselý, kamarádský, trošku baculatý, ale vždy ochotný pomoci. Po své mamince zdědil umění léčit. Zvířátka, stromy, kytíčky,... Dokázal vyléčit snad všechno na světě.

Jednoho dne na konci léta přiběhla za Ostružinkou nešťastná maminka veverka. Celá uplakaná usedla do ostružiní a spustila: „Ostružinko, musíš nám pomoci. Malý veverčák Zoubek nechce jíst. Už přes týden nesnědl ani oříšek. Že prý mu nechutná. A přitom se nám ztrácí před očima.“ Ostružinka se s maminkou veverkou hned vypravil do Veverčákovíc doupěte ve starém dubu. V postýlce z mechu našel ležet malého Zoubka. Byl pohublý nedostatkem jídla a bledý v obličeji. Ostružinka jej pozorně prohlédl, poslechl si srdíčko a povzdechl: „Nevím, nevím, maminko veverko, jestli budu umět Zoubkovi pomoci. Tady jsem se svým uměním v koncích. Podívám se do učené knihy a k večeru se znovu zastavím.“

Ostružinka si lámal se Zoubkovým nechutenstvím hlavu celou cestu zpátky do svého domečku. Z poličky vzal starou skřítkovskou knihu s bylinkami na všechny nemoci. Dlouho v ní hledal, až nakonec našel, co potřeboval. Ale radost neměl. Podle lékařské knihy potřeboval pro Zoubka uvařit odvar z bylinky čantoryjky. A Ostružinka takovou bylinku vůbec neznal. Nezbývalo, než se vypravit za starým moudrým skřítkem Rašelinkou, který však bydlel v bažinách daleko od dubového lesa.

Protože byl ale Ostružinka nejen kamarádský a ochotný pomoci všemu živému v lese, ale také statečný a nebojácný, rozhodl se vydat na dalekou cestu, aby malému Zoubkovi pomohl. Sbalil si do ranečku zásobu ostružin, zastavil se u Veverčáků, aby mamince veverce vysvětlil, co musí udělat, a vydal se na cestu.

Ostružinkův dub

Pomůcky:

- ✓ velký bílý papír (plakát)
- ✓ hnědá tempera rozmíchaná v kelímcích
- ✓ houbičky na nádobí rozstříhané na půlku
- ✓ kolíčky
- ✓ prstové barvy
- ✓ štětce
- ✓ papíry A4
- ✓ umyvadlo, mýdlo, ručníky
- ✓ nůžky
- ✓ lepidlo

Postup:

Připravíme velký plakát, který připevníme na spojené lavice nebo na zem. Děti namáčí houbičku připevněnou na kolíček do hnědé tempery a otiskují ji do obrysu kmene a větví.

Každý sám sobě nebo ve dvojici navzájem natře prstovými barvami dlaň a otiskne na bílý papír.

Po zaschnutí si děti svou ruku vystříhnou a nalepí na větve stromu.

Do otisků můžeme psát poté např. třídní pravidla, která si děti s naší pomocí vytvoří.

Nešťastný Proužek

Protože se Ostružinka vydal na cestu pro radu za skřítkem Rašelinkou až pozdě odpoledne, brzy se setmělo a on si hledal místo k přespání. Pod starým jírovcem našel hromádku spadaného listí a do něj se zachumlal jako do peřinky. Ráno ho probudilo kručení v bříšku. Raneček s ostružinami byl prázdný, všechny už je včera snědl. Vyskočil ze své postýlky, aby se porozhlédl po něčem k snídani. V listí pod jírovcem našel několik malých kaštánků a hned se do nich s chutí pustil.

Jak tak chroupal kaštánky, zaslechl z houští za sebou tiché funění. Pozorně se do houští zahleděl a za chvíli už věděl, kdo takové zvuky vydává. Mezi žlutnoucím listím zpozoroval dvě malá očka, za kterými se ukrývalo malé prasátko. Ostružinka vstal a vydal se směrem k houští. Funění zesílilo a přidalo se zachrochtání. Ostružinka pozdravil: „Ahoj, já jsem lesní skřítek a jmenuji se Ostružinka.“ Houština se rozhrnula a před skřítkem se objevilo malé, ještě trochu pruhované a moc nešťastné prasátko. „Ahoj, chro chro, já jsem prasátko. Maminka mi dala jméno Proužek. Ostružinko, prosím, pomoz mi.“ „Copak tě trápí, Proužku? Sluníčko svítí, listí ti šustí pod kopýtky, zima daleko. S čím si děláš starosti?“ ptá se Ostružinka. „Trápím se, protože jsem se ztratil mamince a nestihl se naučit,

jak se na zimu připravit. Vím jen, že v zimě bude sníh a nebude co jíst. Co mám dělat?“ Ostružinka Proužka pohladil po rypáčku a utěšoval ho: „Neboj se, Proužku, s tím ti rád pomohu, to není nic těžkého.“

Ostružinka vzal prasátko k jírovci, pod kterým spal, sebral ze země malý kaštánek a ukázal ho Proužkovi. „Podívej, tohle je kaštan, ochutnej.“ Proužek kaštan ochutnal a spokojeně zachrochtal: „Chro chro, mňam, to je dobrota.“ Ostružinka vysvětlil prasátku, že teď na podzim je potřeba, aby si zvířátka udělala zásobu plodů na zimu na místě, které si budou pamatovat, a kam si pak budou chodit jako do špajzky. Proužek si vybral pro svou špajzku právě houštinu, ve které ho Ostružinka našel. Moc pěkně skřítkovi poděkoval a vydal se sbírat kaštánky.

Ostružinka si do ranečku sbalil také pár kaštánků a vydal se na další cestu za Rašelinkou.

Podzimní lesní zavařenina

Pomůcky:

- ✓ přírodniny z lesa (výprava do lesa, kde si navíc prakticky upevníme a ověříme nabyté znalosti o plodech a stromech) – mech, jehličí, klacíky, šišky, šípky, jeřabiny, kaštiny, žaludy, kameny, listy,...
- ✓ třílitrové zavařovací sklenice (nám je ochotně poskytla školní jídelna) pro dvojice až trojice
- ✓ přírodní látka (juta,...)
- ✓ šablona kruhu nebo talíře na obkreslení kruhu
- ✓ nůžky
- ✓ tužky
- ✓ noviny
- ✓ textilní barvy
- ✓ štětce
- ✓ gumičky

Postup:

Do třílitrové zavařovací sklenice umístíme na dno mech a necháme pracovat dětskou fantazii. Do zavařeniny mohou přidat zvířátko z kaštanů, korále z podzimních plodů, šišky, kameny, listy, pavoučí síť,...

Víčko vyrobíme z látky – obkreslíme talíř, vystříháme. Textilní barvou natřeme listy a obtiskneme na látku.

Přiložíme na sklenici, přetáhneme gumičkou a podzimní zavařenina je na světě.

Navlékání podzimních plodů, zvířátka z kaštanů

Pomůcky:

- ✓ podzimní plody (jeřabiny, šípky, chmel, pámelník, kaštiny, ...) – nejlépe nasbírané na společné výpravě do podzimní přírody
- ✓ jehly, nitě
- ✓ párátko (špičatá)

Postup:

Jednotlivé plody navlékáme na nit, můžeme vytvořit buď náhrdelníky, nebo závěsy.

Z kaštanů vyrábíme spojováním párátky zvířátka.

Svátek zvířat

Ostružinka došel na palouček, kde byla pod vysokým stromem připravena spousta dobrot pro zvířátka – kaštiny, žaludy, šípky. Posadil se, aby si odpočinul a přemýšlel, co se to děje, proč je tu plno zvířecích dobrot.

Vtom se na paseku pomalounku připlazil hlemýžď. Po chvíli z druhé strany paloučku přidusal ježek. Za další chvíli se objevila liška a zamířila k ježkovi. Jaké však bylo Ostružinkovo překvapení, když viděl, že ježek nesežral hlemýžďe, liška se nevrhla na ježka a všichni spolu přátelsky klábosili.

Představil se zvířátkům a hned se ptal, co se to děje. Proč spolu kamarádí, když normálně by jeden utíkal před druhým? Zvířátka mu vysvětlila, že tím důvodem je svátek – svátek všech zvířátek – jediný den v roce, kdy spolu všichni kamarádi a společně oslavují. Než stihli Ostružinkovi vše vysvětlit, zaplnil se palouček dalšími zvířátky.

Všechna však tiše seděla, do připravené hostiny se nikdo nepustil. Ostružinka se ještě jednou osmělil a zeptal se zvířátek, proč tedy neslaví? Proč se neveselí, netancují, nezpívají. Tentokrát mu vysvětlení poskytla moudrá sova. Chybí sojka, která měla zpívat písničku, při které by si všichni zatancovali, a nikdo neví, kde je jí konec.

Ostružinka se zamyslel a hned nabídl pomoc – on zvířátkům písničku zazpívá! A také se hned do zpěvu pustil. Zazpíval písničku právě o svátku zvířátek a všichni byli moc veselí a moc Ostružinkovi děkovali. Na oplátku ho pozvali na hostinu a ještě mu do ranečku zabalili výslužku. Po dlouhém veselí Ostružinka usnul jako špalek.

Brzy ráno však už byl na nohou, aby pokračoval v cestě za skřítkem Rašelinkou zjistit, co je to za čarovnou bylinku, která má uzdravit malého veverčáka Zoubka.

Ferda mravenec – maska (tykadla, šátek, tričko)

Pomůcky:

- ✓ černá trička
- ✓ šablona Ferdy mravence
- ✓ tužky
- ✓ nůžky
- ✓ samolepící tapeta
- ✓ Savo perex
- ✓ rozprašovač
- ✓ papírové utěrky
- ✓ noviny
- ✓ červená praporovina
- ✓ korkové zátky
- ✓ černá barva na textil
- ✓ štětce
- ✓ černé čelenky
- ✓ chlupaté drátky
- ✓ vatové kuličky
- ✓ temperry

Postup:

1. trička
Šablonu Ferdy mravence obkreslíme na rub samolepící tapety a vystříháme. Hotového Ferdu mravence sloupneme a nalepíme na tričko. Do trička vložíme noviny. Podle návodu nařazeným Savem perex v rozprašovači přestříkneme obrázek Ferdy a necháme chvíli působit. Podle potřeby opakujeme.
2. šátky
Z červené látky nastříháme dětem trojúhelníkové šátky. Děti si nanášejí štětcem černou textilní barvu na korkovou zátku a otiskují kolečka na šátek, který podložíme novinami.
3. tykadla
Vybranou barvou temperry natřeme vatové kuličky a napícháme je na chlupaté drátky. Drátky připevníme obtočením na čelenku.

Ztracená labuť

Ostružinka putoval hlubokým údolím, kterým se vinul zvláštní had. Byl z materiálu, který skřítek vůbec neznal. Měl šedou barvu, trochu připomínal řeku, ale byl tvrdý, docela teplý a divně páchl. My bychom mu uměli povědět, že to byla silnice, vyrobená lidmi z asfaltu. A teplá byla od sluníčka, které ji celý den prohřívalo. Ostružinka šel chvíli po ní, ale brzy ho začaly bolet nožičky, byl zvyklý na měkké lesní pěšiny.

Už už chtěl sejít do kapradí, které rostlo kolem silnice, když zaslechl tiché naříkání. Vydal se po zvuku a za chvíli už stál tvář v tvář nešťastnému labutímu mláděti. Smutně sedělo na silnici a naříkalo a naříkalo. Skřítek neváhal a hned se ptal, co se stalo a jak může pomoci. Labuťátko přestalo naříkat a povědělo Ostružinkovi o svém trápení. Letělo spolu s ostatními, ale bylo už unavené a tak se rozhodlo odpočinout si na řece, kterou vidělo pod sebou. Když však dosedlo na dno údolí, zjistilo, že si říčku spletlo se silnicí. Při tom tvrdém přistání si pochroumalo nohy a teď neví, jak se dostat za ostatními.

Ostružinkovi bylo labuťátka líto a rychle přemýšlel, jak by mu mohl pomoci. Nejdříve labuťátko

uklidnil a slíbil, že mu pomůže. Hned potom se vydal do blízkého okolí, aby z léčivých bylinek, které znal, připravil hojivý obklad na zraněné nohy. Labuťátko si nechalo obklad přiložit a při tom vyprávělo skřítkovi o své velké labutí rodině. Jakmile se labuťátko cítilo dostatečně silné, ukázal mu Ostružinka cestu a pak už jen zamával na rozloučenou. Labuťátko roztáhlo křídla, několikrát zakroužilo nad údolím a odletělo za svou rodinou.

A Ostružinka měl radost, že uměl tak rychle a dobře pomoci.

Labuť

Pomůcky:

- ✓ šablona labutě
- ✓ čtvrtky
- ✓ tužky
- ✓ nůžky
- ✓ bílé papíry
- ✓ lepidla
- ✓ červená tempera

Postup:

Na čtvrtku si děti obkreslí tvar labutě a vystříhnou. Z bílého papíru vytrhávají nebo vystřihávají malé obdélníčky, které odzadu lepí na tělo labutě, takže peří vypadá plasticky. Nakonec vybarvíme červeně zobák.

Rybník

Pomůcky:

- ✓ čtvrtky
- ✓ modrá a bílá tempera
- ✓ houbičky na nádobí
- ✓ kolíčky na prádlo
- ✓ misky

Postup:

Houbičku uchytíme do kolíčku, za který ji budeme při práci držet. Nabíráme barvy a otiskováním nanášíme „vodu“ na čtvrtku. Po zaschnutí nalepíme hotovou labuť.

Líný ježek

Když Ostružinka zachránil ztracené labuťátko, byl tak unavený, že se uložil k spánku pod nejbližším šípkovým keřem. Ráno ho však probudila velká zima. Rozhlédl se a všude kolem sebe uviděl zmrzlé stříbrné kapičky jinovatky. Zima se blížila mílovými kroky. A skřítek věděl, že musí za Rašelinkou dojít dřív, než napadne sníh, protože potom už by ho také nemusel najít. Na zimu se totiž skřítkové z rašelinišť schovávají do rašeliníků jako do pelíšků a v jejich teple celou zimu prospí. A tak vyskočil a vydal se na další cestu tak rychle, jak jen mu jeho krátké nožky dovolily.

V poledne však byl hladový a unavený. Usedl na mez, z ranečku vyndal pár posledních ostružin, které nasbíral po cestě, a s chutí se na sluníčku naobědval. Když dojedl, chystal se na další cestu. Najednou si však povšiml, že kousek dál, na kraji lesa pod starým dubem, leží malý ježek a chrápe tak, až se žaludy sypou. A podívejme, říká si Ostružinka, jak on si tady mrňous vychrupává, místo toho, aby si hledal jídlo a byl připraven na zimu. A protože je Ostružinka kamarádký skřítek, dojde k ježkovi a opatrně ho vzbudí. „Ježku, ježečku, vstávej!“ Ježek otevře jedno oko a otráveně se ptá: „Kdo mě to budí?“ „Ostružinka, lesní skřítek, kamarád všech zvířátek. Vstávej, ježku, máš přece spoustu práce, než přijde zima.“ Ježek otevře i druhé oko a stejně otráveně odpoví: „Proč bych se honil? Sluníčko svítí, je teplo, do zimy daleko, kam bych spěchal?“ Ostružinka už si pomalu neví rady. Vždyť zima už je

za dveřmi, však ho také dnes ráno vzbudil první mrazík a zastudila jinovatka. Musí ježka vzbudit stůj co stůj. Když ho nechá být, nenabere dost sil, usne a na jaře už se neprobudí. Rozhlédl se okolo sebe a ve stínu pod dubem, kam sluneční paprsky za celý den nedosáhly, uviděl orosenou travičku. Opatrně z ní setřel studenou rosu a pokropil s ní ježkovi obličej. Tak rychlý úspěch ani nečekal. Ježek vyskočil a prskal kolem sebe: „Co to děláš, proč mě máčíš, vždyť nastydnou a proč mě budíš?“ vztekal se ten malý lenoch. Ostružinka se ale nelekl a pěkně pomalu povídá ježkovi: „Ježku, teď nesmíš spát. Sluníčko sice ještě přes den hřeje, ale v noci už je mráz a zima je tu co nevidět. Když si teď neuděláš zásoby a pořádně se nenajíš, zimu nepřežiješ. Usneš a na jaře už se neprobudíš.“ Tak domlouval Ostružinka línému ježkovi. Ten skřítko poslouchal, potom sklopil oči, zastyděl se a povídá: „Děkuji ti, Ostružinko, vím, že máš pravdu. Byl jsem líný, ale už nebudu.“ A odběhl, aby si začal shánět dostatek potravy, brouky, žížaly i slimáky, protože jako malý a hubený ježek by zimu nepřežil.

Ježek v jinovatce

Pomůcky:

- ✓ šablony ježků k obkreslení
- ✓ čtvrtky
- ✓ bramborová razítka s vyřezanými tvary listů
- ✓ barevné tempery v mističkách (hnědá, červená, oranžová, žlutá)
- ✓ štětce
- ✓ nůžky
- ✓ zelené papíry
- ✓ lepidlo (Herkules)
- ✓ krupice, hrubá mouka

Postup:

Děti si na čtvrtku obkreslí a vystříhnou ježka. Štětcem natírají připravená bramborová razítka a otiskují je do ježka → ježek se zahrabává do listů. Zelené papíry potřeme lepidlem a posypeme moukou nebo krupicí → jinovatka na trávě. Po zaschnutí sesypeme přebytečnou „jinovatku“ a nalepíme na ni hotového ježka.

Vykotlaný strom

Poté, co Ostružinka pomohl ježečkovi s přípravami na zimu, dostal se na svém putování do velmi starého lesa. Bylo tam tajemno a ticho. Ostružinka našlapoval na mechové polštáře, které se pod jeho malými nožičkami ani nepohnuly. V tom uslyšel tiché naříkání. Chvilku se rozhlížel, až si povšiml starého vykotlaného stromu s posledními zbytky barevného listí.

Přišel blíž a ptá se: „Proč naříkáš? Trápí tě něco? Mohu ti nějak pomoci?“ Starý strom se smutně zadíval na malého skřítku a povídá: „Jak bys mi ty, takový malý skřítek, mohl pomoci s mým trápením? S tím mi nepomůže už nikdo.“ „Jen se přestaň trápit a pověz mi, co se ti stalo,“ nenechá se odbýt Ostružinka. A starý strom se tedy malému skřítkovi svěří: „Vždyť se na mě stačí podívat. Jsem starý, od spodu celý vykotlaný, pod korunou děravý. Jsem prostě k ničemu. Starý a zbytečný strom.“

Tak naříká starý strom a Ostružinka ho chce utěšit a povědět mu, že tak to není, když v tom se kolem

stromu zatřepetají modrá křídélka a na větev starého stromu usedne sýkorka. A hned se začne radovat: „Jé, to je krásný starý strom! A tak krásná dutina pod korunou! Tam se mi bude v zimě dobře bydlet! To mám ale velké štěstí! Takových krásných starých stromů, ve kterých by mohli ptáčkové bydlet, už se dneska moc nenajde!“

Hned obletí strom zprava, hned zase zleva a už štěbetá: „Strome, starý strome, pěkně prosím, mohla bych si ve tvém kmeni udělat přes zimu domeček? Přes den budu hledat potravu a v noci bych se do tebe schovala, abych byla v teple a bezpečí. Prosím.“ Starý strom se nestačil divit. On že je k užítku? O něj že je takový zájem? Tak moc ho sýkorka potěšila, že neváhal ani chvilíčku a hned souhlasil, aby si v něm sýkorka udělala svůj domeček. Sýkorka poděkovala a už letěla pro mech, trávu a listí, aby si svůj domeček v dutině starého stromu pěkně zařídila.

A Ostružinka? Ten byl moc rád, že to tak dobře dopadlo. Že starý strom už má zase radost ze života a sýkorka útočiště před zimou, sněhem a mrazem.

Ptačí budka pro sýkory koňadry

Na webové adrese Zelené domácnosti máme možnost zakoupit hotové budky, které pak mohou děti jen natřít a vyvěsit. Můžeme se domluvit i na dodávce budky rozložené na jednotlivá prkénka a s dětmi nejdříve budku stlouci a teprve pak natřít a vyvěsit. Máme-li možnost, vyvěsíme budku na místo, odkud můžeme z pohodlí tepla třídy pozorovat, kdo se nám v ní zahnízdí (např. na stromě před okny třídy).

<http://www.zelenadomacnost.com/katalog/83-Ptaci-budky-hnizda-krmitka-krmeni-a-prislusenstvi-Budky/>

Jsme-li dostatečně šikovní, můžeme si budku vyrobit úplně sami.

Pomůcky:

- ✓ dřevěná prkénka – vyschlá a nehoblovaná (tloušťka 20 – 25mm)
- ✓ pilka, metr
- ✓ hoblík nebo smirkový papír
- ✓ hnědý nebo zelený Balakryl
- ✓ silný štětec, obyčejná tužka
- ✓ vrtačka s kruhovým vrtákem
- ✓ kladivo a cca 40 hřebíků (2 – 3x delší, než je tloušťka prken)
- ✓ kousek plechu nebo pevného plastu
- ✓ 2 panty nebo vruty, obrtlík

Postup:

Naměříme si jednotlivé díly budky, děti se mohou střídát, dbáme na přesnost měření:

1. závěsná lišta – 46 x 9 cm
2. přední stěna – 29 x 12 cm
3. dno – 14 x 12 cm
4. zadní stěna – 29 x 12 cm
5. pravá boční stěna – 29 x 17 cm
6. střecha – 23 x 17 cm
7. levá boční stěna – 29 x 17 cm

Nejlépe ve skupině poté řežeme jednotlivé díly – dva řežou, další drží prkénka, aby se nehýbala (je proto vhodné mít připravenou práci pro ostatní, kteří zrovna neřežou, aby se zapojili všichni).

Poté, co se vystřídáme a nařežeme všechna prkénka, pustíme se do jejich začistištění – jen z vnější strany (znesnadníme tím přístup případným predátorům a chráníme také budku před nepřízní počasí), uvnitř necháme dřevo nehoblované, aby se mladým lépe šplhalo po vnitřní straně ven.

Vyříznutí vletového otvoru (3,4 cm) provedeme raději sami, stejně tak jeho oplechování.

Z připravených prken stloukáme budku dohromady:

1. přibijeme zadní díl na závěsnou lištu
2. přitlučeme dno a boční stěny k zadní stěně tak, aby se dno schovalo mezi stěny, jinak by do budky zatékalo
3. přední stěnu připevníme k bočnici pomocí pantů nebo vrutů (ty se dají snadno vyšroubovat), aby se budka dala otvírat, a zajistíme obrtlíkem
4. připevníme stříšku
5. budku natřeme, necháme zaschnout
6. společně jí vybereme místo, kam ji připevníme (nejlépe tam, kde budou v bezpečí ptáci – tedy mimo dosah bočních větví, a my budeme moci třeba i z okna školy budku pozorovat)
7. nesmíme zapomenout, že budku bude potřeba každý rok na podzim čistit, v případě potřeby i opravit; v žádném případě nesmíme na budku připevnit bidýlko, ptákům tím nepomůžeme a jen umožníme snadný přístup predátorům!

Kouzelný starý strom

Pomůcky:

- ✓ čtvrtky A3
- ✓ tempéry, štětce
- ✓ kelímky, palety
- ✓ staré noviny, hadříky

Postup:

Práci motivujeme pohádkou a vyzveme děti k představě o starém kouzelném stromě. Mohou pracovat samostatně, ale i ve dvojicích nebo malých skupinách na stromě dle své fantazie, neklademe meze tvaru kmene, koruny, kořenů, okolí, pozadí, ...

Ztrouchnivělý pařez

Byla hluboká noc. Ostružinka však nespal zachumlán do tepla ostružinového listí. Putoval tmavou nocí, protože věděl, že si musí pospíšet, aby dorazil za skřítkem Rašelinkou pro radu včas. Noční les byl tichý, jen občas se ozvala sova svým táhlým „Húúú“.

Ostružinkovi se už zavírala víčka únavou, když si všiml, že zabloudil. „U tohoto stromu jsem už přece jednou byl,“ zamyslel se skřítek a přemýšlel, co dělat, aby se zase našel. Vzpomněl si na pohádku

o Jeníčkovi a Mařence a rozhodl se vylézt jako Jeníček na strom, aby z té výšky více viděl. Chvilku mu to trvalo, protože byl přeci jen malinký a strom docela vysoký. Rozhlížel se kolem sebe, když vtom zahlédl mezi stromy malé nazelenalé světýlko. Opatrně slezl ze stromu dolů a vydal se směrem, odkud viděl vycházet záři. Po chvíli to místo našel. Jaké však bylo jeho překvapení, když uviděl zelenými světélky svítit starý ztrouchnivělý pařez! Ostružinka jen kroutil hlavou, nikdy dříve nic podobného neviděl.

Najednou zaslechl v křoví slabé zašustění. Ohlédl se a uviděl veverku, jak si nese v tlapičkách lískový oříšek a pozoruje malého skřítku. „Veverko,“ začal opatrně Ostružinka, „ty víš, proč ten starý ztrouchnivělý pařez svítí? Nikdy jsem nic podobného neviděl.“ „To víš, že vím, Ostružinko,“ odpověděla mu veverka. „Podívej se dolů k pařezu. Vidíš tam ty houby?“ „Vidím,“ odpověděl skřítek, „ty já přece dobře znám. To jsou václavky.

Mám je moc rád. Dokonce i lidé je sbírají, tak jsou dobré. Ale proč se mě na ně ptáš?“ „To máš tak, Ostružinko,“ pokračovala veverka ve vysvětlování, „václavky jsou opravdu moc dobré, i já si z nich často dělám zásoby na zimu. Ale stromům dobré nejsou. Když na stromě začnou růst václavky, strom uschne, ztrouchniví a díky václavkám potom i v noci svítí.“ To bylo pro Ostružinku velké překvapení. Už, už chtěl veverce poděkovat, když v tom mu zakručelo v bříšku hladu. Veverka se dvakrát nerozmýšlela a hned se se skřítkem rozdělila o svůj lískový oříšek. Najedený Ostružinka potom veverce pěkně poděkoval a po pěšince kolem ztrouchnivělého pařezu pokračoval ve své dlouhé cestě.

Obrázek z výtrusů

Pomůcky:

- ✓ černé čtvrtky
- ✓ houby

Lampiony

Pomůcky:

- ✓ balónky, provázek
- ✓ tapetové lepidlo
- ✓ vanička, barevné hedvábné papíry
- ✓ tempery, čajové svíčky
- ✓ staré noviny, tavná pistole

Postup:

Postup:

Odřízneme klobouky a položíme je na černou čtvrtku. Necháme pár dní a poté klobouky zdvihneme – houby nám předvedou své výtrusy v krásných ornamentech.

Balónky nafoukneme a zavážeme. Starý papír natrháme na pruhy. V rozmíchané kaši tapetového lepidla namáčíme pruhy hedvábného papíru a přikládáme na balónek do cca 2/3 balónku (vršek necháme volný). Naklademe cca 5 - 7 vrstev, aby byl lampion pevný, a uvážeme na napnutý provázek, aby mohl úplně vyschnout (musíme pod balónky naklást staré noviny, přebytečné lepidlo bude odkapávat). Po dokonalém

vyschnutí balónek propíchneme a vyndáme. Nakonec vložíme svíčku (přilepíme např. tavnou pistolí), zapálíme, zavěsíme na tyčku a můžeme vyrazit do podzimní tmy.

Martinské rohlíčky

Pomůcky:

- ✓ kynuté těsto na koláče
- ✓ trouba, plechy
- ✓ pečicí papír
- ✓ tvarohová, maková, ořechová náplň
- ✓ vejce na potřetí, mašlovačka, lžičky
- ✓ mouka na posypání stolu, váleček

Postup:

Zadělejte kynuté těsto na koláče a připravte si tvarohovou, makovou nebo ořechovou náplň, dle vaší a dětské chuti.

Pomoučňte pracovní plochu, těsto rozválejte na cca 10 mm vysokou placku, rozkrájejte na pásy cca 12 cm široké a rozdělte na trojúhelníky. K delší straně nechte děti klást lžičkou nádivku. Rohlíčky zaviňte a dotvarujte. Na plechu nechte vykynout, pomašlujte vajíčkem a nechte péct.

Noční obloha

Po nočním bloudění byl Ostružinka tak unavený, že prospal celý den. Ustlal si v mechu pod starým stromem, a jak si lehl, v tu chvíli spal. Když se probudil, byla tma a zima. Posadil se v postýlce z mechu a nemohl uvěřit vlastním očím. Mechová postýlka byla pokrytá tenkou vrstvičkou sněhu! Jejda, pomyslel si Ostružinka, musím si pospíšit. Svatý Martin přijel na bílém koni, první sníh je tu a to znamená, že se skřítek Rašelinka brzy uloží k zimnímu spánku a z něj už ho nic nevyruší. Neměl by šanci se dozvědět, co je to za léčivou bylinku, kterou může vyléčit malého veverčáka Zoubka. Celá ta dlouhá cesta by byla zbytečná a on by Zoubkovi nemohl pomoci.

Nevěděl, jak moc noci prospal a kolik času mu zbývá do rána a přemýšlel, jak to zjistit. Věděl, že k Rašelinkovi by to nemělo být už daleko, ještě den, možná dva a už bude v kraji rašelinišť. Vyskočil z postýlky a rozhlédl se kolem sebe. U kmene stromu, pod kterým spal, uviděl kámen. Udivilo ho, proč ho právě tento kámen zaujal. Kolem ležela spousta dalších, ale Ostružinku přitahoval právě tento jeden jako magnet. Popošel blíž, sklonil se ke kameni a zašeptal: „Ahoj. Já jsem skřítek Ostružinka.“ „Ahoj Ostružinko,“ odpověděl kámen, „chtěl bych ti poradit, jak zjistíš, kolik noci už uplynulo a za jak dlouho se rozední.“ Ostružinka byl překvapený. „Prosím, kameni, porad' mi, budu moc rád.“ „Podívej se na oblohu, Ostružinko,“ vyzval skřítko kámen. Ostružinka zvedl hlavu a nestačil se divit. Celá obloha byla pokryta hvězdami. Některé svítily málo, jiné byly jasné a další zase tvořily dohromady celá souhvězdí. „Vidíš to souhvězdí, které vypadá jako bojovník s lukem a mečem? To je Orion. Teď na podzim je na obloze vidět jen nad ránem, zatímco v zimě bys jej mohl pozorovat celou noc. Proto buď klidný, za chvíli se rozední a ty budeš moci dál pokračovat v cestě.“ Ostružinka kameni poděkoval, chvíli ještě souhvězdí Orionu pozoroval a potom už se vydal na cestu, protože se začalo pomalu rozednívat.

Decoupage na kámen

Pomůcky:

- ✓ větší oblázek, valoun
- ✓ ubrousky
- ✓ lepidlo na decoupage
- ✓ štětce
- ✓ nůžky

Postup:

Oddělíme si z vybraného ubrousku horní vrstvu s obrázkem. Obrázek opatrně vystříhneme. Naneseme na kámen za pomoci lepidla na decoupage a štětce. Necháme zaschnout, případně naneseme ještě druhou vrstvu.

Noční obloha

Pomůcky:

- ✓ čtvrtky
- ✓ voskovky
- ✓ štětce
- ✓ černé tuše nebo vodovky
- ✓ kelímky na vodu

Postup:

Voskovkou (bílou, žlutou, světle modrou, oranžovou) nakreslí děti obrázek noční oblohy – mohou kreslit vymyšlené nebo skutečné souhvězdí. Na voskovku musí

opravdu hodně tlačit. Jakmile obrázek dokončí, přetrou vše černou tuší nebo vodovkou, takže vyniknou hvězdy na černé noční obloze.

Setkání s Rašelinkou

Ostružinka putoval celý den a k večeru už byl tak unavený, že si pomalu hledal místo na přespání. Než si však stačil urovnat pelíšek z mechu, spustil se kolem něj velký křik. Ostružinka se rozhlédl a spatřil na větvi nad sebou sojku. „Sojko, proč tak křičíš?“ zeptal se Ostružinka. „Křičím, křičím, aby sis mě všiml. Nechystej si postýlku, nechod’ spát,“ volala na skřítku sojka. „Proč bych neměl chodit spát?“ ptá se Ostružinka. „Protože už jsi blízko, protože už jsi blízko!“ odpovídala sojka. „Blízko?“ nechápavě kroutí hlavou Ostružinka, „blízko čeho?“ Sojka se rozesmála: „Přece blízko toho, co hledáš! Za tímhle pásem ostřic leží velké rašeliniště. A hádej, kdo v něm bydlí?“ Ostružinka nemohl věřit vlastním uším. To bylo hned jasné, že se spánkem je konec. Konečně najde Rašelinku. A ten mu poradí, co je zač ta čantoryjka, která může vyléčit malého veverčáka Zoubka! „Děkuji ti, sojko, děkuji!“ volal skřítek za sojkou a hned se hnál přes pás ostřic k velkému rašeliništi.

Za malou chvíli už stál na jeho okraji a přemýšlel, kde asi bude Rašelinkův domeček. „Kdybych já bydlel v takovém velkém rašeliništi, asi bych si udělal domeček někde uprostřed,“ pomyslel si Ostružinka a opatrně a pomalu se vydal do rašeliniště. Země se pod ním houpala a skřítek dával pozor na každý krok, aby se nepropadl. Najednou spatřil kousek před sebou malé světýlko. Zajásal a rozběhl se k němu. Ale to neměl dělat. Rychlý skok způsobil, že byl skřítek najednou těžký a propadl se do rašeliniště. Ať se snažil sebevíc, nemohl najít pevnou půdu pod nohama. „Pomoc!“ volal zoufale Ostružinka. Než se mohl nadechnout k dalšímu zavolání, byly tu dvě velké ruce, které jej pevně chytily a pomalu táhly nahoru. Než se Ostružinka nadál, stál opět nohama na zemi a díval se do moudrých zelených očí starého skřítky. Našel Rašelinku. „Děkuju, děkuju moc, Rašelinko,“ mohl se Ostružinka uděkovat. Rašelinka jen moudře pokýval hlavou a vedl si svého nenadálého hosta do domečku. Tam ho uložil do postýlky a zabalil do zelených peřin. „Všechno mi povíš až ráno, Ostružinko,“ pověděl hlubokým hlasem Rašelinka, „ted’ si musíš odpočinout. Ještě ti uvařím lipový čaj, protože ses mohl ve studené vodě nachladit a potom už musíš spát.“ Do velikého hrnku uvařil Ostružinkovi horký lipový čaj proti nachlazení a jen ho skřítek vypil, už spal jako dudek.

Skřítek Rašelinka

Pomůcky:

- ✓ čtvrtky
- ✓ štětce
- ✓ tempery
- ✓ kelímky

Postup:

Děti malují skřítku Rašelinku podle své vlastní fantazie nebo vybarvují černobílý obrázek.

Domeček pro Rašelinku

Pomůcky:

- ✓ přírodní materiál z lesa (kůra, šišky, listy, jehličí, kamínky, plody, klacíčky ...)
- ✓ podložka (např. modelovací, na které budeme moci nechat hotový výrobek vystavený)
- ✓ tavná pistole a náboje (pouze pro učitele, který s její pomocí lepí dětem, co potřebují)

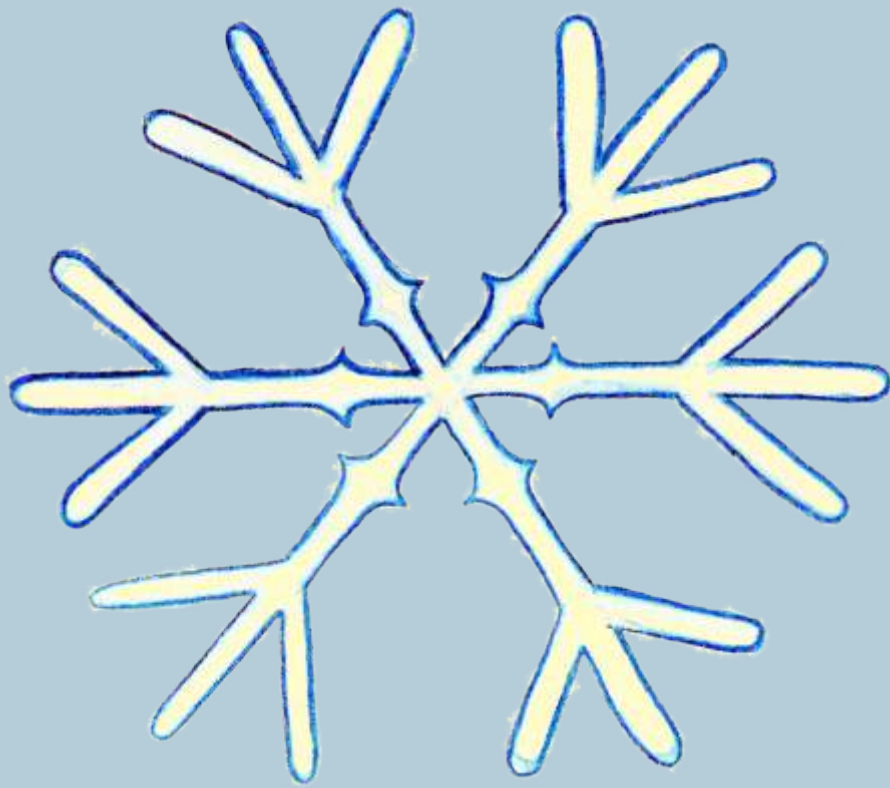
Postup:

Necháme děti, aby ve dvojicích či malých skupinkách vyrobili skřítku a jeho domeček, můžeme uspořádat soutěžní výstavu.

Ačkoliv nám pohádka vychází na konec podzimu, můžeme se za slušného počasí vypravit ven a postavit domeček v lese.

Zima

Léčivá bylinka

Když se ráno Ostružinka probudil v zelené postýlce, nemohl si vůbec vzpomenout, kde je a jak se sem dostal. To už mu ale Rašelinka nesl plný hrnek voňavého lipového čaje a Ostružinka si náhle vzpomněl! Vždyť on doputoval do cíle své cesty! Našel moudrého skřítko Rašelinku a tak může konečně zjistit to, co ho trápilo. Co je to za léčivou bylinku, ta čantoryjka, která by uměla vyléčit malého veverčáka Zoubka. Nejdříve však poděkoval Rašelinkovi za čaj a teprve potom spustil: „Dobré ráno, Rašelinko.“ „Dobré ráno, Ostružinko,“ odpověděl Rašelinka, „jsem zvědavý, co tě ke mně přivádí. Takovou dlouhou a nebezpečnou cestu urazit, to musíš mít opravdu pádný důvod.“ „To mám,“ smutně odpověděl Ostružinka. „U nás v lese pomáhám všem zvířátkům, stromům, kytíčkám. Ale malému veverčákovi Zoubkovi pomoci zatím nedokážu. Nechce jíst, nic mu nechutná, mamince veverce se ztrácí před očima. Ve staré knize po mamince jsem našel, že by mu pomohla bylinka čantoryjka, ale já ji neznám. Nikdy jsem o ní neslyšel.“ Rašelinka se usmál. „S tím už si hlavu nelam, Ostružinko. Já vím, co je ta tvá čantoryjka zač. To je jen staré jméno, které se už dnes skoro nepoužívá. Ty ji budeš znát pod jménem zeměžluč lékařská.“ Ostružinka vyskočil z postýlky, jako by ho píchlo. „To není možné! Jak jsem to jen mohl nevědět! Už dávno jsem mohl Zoubkovi pomoci!“ volal Ostružinka. Rašelinka jej však rychle uklidnil: „Z toho si nedělej velkou hlavu, Ostružinko. Malý Zoubek hlady neumře, tak nebezpečné zase jeho nechutenství není. A až se vrátíš, budeš o něco moudřejší a budeš umět poradit. Ale teď pojď, rád bych ti ukázal svou bylinkovou komůrku.“ A zavedl Ostružinku do malé místnůstky, která byla plná vůní. Všude visely malé pytlíčky s nejrůznějšími bylinkami, ale kolikrát nebyly ani nadepsané. Ostružinka se podívil: „Jak je to možné, Rašelinko, že nemáš napsané, co je v kterém pytlíčku uloženo? Jak potom víš, kde najít, co právě hledáš?“ Rašelinka se moudře usmál a vyzval Ostružinku: „Pojď, zkus si přičichnout třeba k tomuhle pytlíčku.“ Ostružinka šel, přičichl a s údivem zvolal: „Vždyť to je česnek!“ „A tady?“ pokračoval Rašelinka. „To také poznám!“ volal Ostružinka. „To je citronová kůra. A tady skořice, a tady cítím majoránku a tady zase lipový květ.“ Ostružinka měl ohromnou radost, že dokáže

poznat bylinky a všechno další koření jen po čichu. A Rašelinka ho také velmi chválil. „Vidím, Ostružinko, že jsi zkušený skřítek – léčitel. Rád bych tě pozval, zda bys tu se mnou nechtěl chvíli zůstat. Zoubkovi nic špatného nehrozí a já bych měl z tvé společnosti velkou radost.“ Ostružinka byl takovým pozváním velmi poctěn. V nic takového ani v koutku duše nedoufal. Moci zůstat alespoň na chvíli s moudrým

Rašelinkou. A ještě vědět, že tím Zoubkovi neublíží. To si nemohl nechat ujít. Přesto se však ještě zeptal: „Rašelinko, pro mě to bude velká čest, ale já jsem si myslel, že s prvním sněhem zalézáte vy z rašelinišť do postýlek a spíte až do jara?“ „I to máš pravdu, Ostružinko, skutečně v zimě spíme. Ale ukládáme se k spánku ne s prvním sněhem, ale až po Vánocích, protože ty si přece nemůžeme nechat ujít. A tak budu moc rád, když tu se mnou zůstaneš do Vánoc.“ Ostružinka celý rozradostněný s díky souhlasil a už se těšil na všechno, co v rašeliništi zažije.

Výroba sáčků na bylinky

Pomůcky:

- ✓ látkové sáčky z přírodní látky (můžeme ušít předem nebo se staršími dětmi i ušít společně)
- ✓ stužka na zavázání sáčku
- ✓ textilní barvy v kelímku nebo lahvičce
- ✓ staré noviny
- ✓ samolepící tapeta
- ✓ nůžky
- ✓ tužka
- ✓ houbičky na nádoby
- ✓ kolíčky na prádlo
- ✓ černá fixa na textil nebo
- ✓ černá barva na textil v lahvičce s hrotem
- ✓ pečicí papír
- ✓ stará žehlička

Postup:

Na rubovou stranu samolepící tapety nakreslíme obrázek, kterým chceme ozdobit svůj sáček (malým dětem je dobré poskytnout šablony na obkreslení). Připravený obrázek vystříhneme. Máme dvě možnosti: chceme-li mít barevný obrázek a prázdné okolí, potom musíme opatrně stříhat zevnitř obrázku; pokud chceme mít nebarevný obrázek a barevné jeho okolí, potom stříháme obrys zvenku.

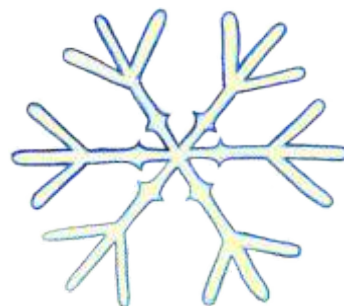
Vystřižený obrázek sloupneme z papírového podkladu a nalepíme na sáček, který před tím vyložíme starými novinami, aby se barva nepropila na zadní stranu.

Připravíme si houbičky na tupování – ohneme houbičku a sevřeme kolíčkem na prádlo. Tímto nástrojem potom nabíráme textilní barvu a tupujeme obrázek (uvnitř či zvenku podle toho, pro kterou možnost jsme se rozhodli).

Dodržujte jednu barvu pro jednu houbičku, ať se nesmíchají. Po zaschnutí obtáhneme kontury obrázku buď černou fixou na textil nebo černou barvou na textil v lahvičce s kovovým hrotem.

Nakonec vyjmeme noviny a přežehlíme přes pečicí papír, čímž barvy zafixujeme (buď učitel sám, nebo děti za asistence učitele).

Ztracená ovečka

Ostružinkovi se u Rašelinky moc líbilo. Každý den s ním chodil na dlouhé procházky do lesů, luk, k potokům. A pokaždé se od Rašelinky něčemu novému přiučil.

Jednou odpoledne, když se oba skřítkci vraceli z dlouhé procházky, zaslechli tiché, smutné bečení: „Bee, bee.“ Ušli ještě pár kroků a na kraji lesa uviděli nešťastnou maminku ovečku. „Bee, skřítkové, prosím, pomozte mi, bee. Od rána hledám svou malou ovečku a nemůžu ji najít. Bee.“ „A kdy se ti ztratila, maminko ovečko?“ ptá se Rašelinka. „Hned z rána, bee, jen jsme vyšli na pastvu, bee.“

Oba skřítkové se zamysleli. Po chvíli Ostružinka nesměle navrhl: „Rašelinko, já myslím, že bychom se měli rozdělit. Obejdeme každý les z jedné strany, a když malou ovečku najdeme, zavoláme na sebe.“ „To je výborný nápad,“ zvolal Rašelinka, „hned se do toho pustíme. Ty tady počkej, ovečko, kdyby se tvoje malá vrátila, zatímco my budeme pátrat.“ Maminka ovečka poslušně zabečela „bee“ a čekala.

Ostružinka se pustil zleva, Rašelinka zprava. Po chvíli se ozvalo tiché zavolání: „Rašelinko, maminko ovečko, pojd'te sem.“ To volal Ostružinka a brzy už věděli, proč tak potichu. Pod starým dubem ležela v trávě malá ovečka a spinkala. Proto neslyšela maminčino žalostné bečení.

Maminka ovečka do ní malinko šťouchla čumáčkem a tichounce zabečela: „Bee“. Malá ovečka vyskočila na všechny čtyři, ale když uviděla svou maminku, radostně zabečela: „Bee, maminko, maminečko, to jsem ráda, že jsem s tebou. Rozeběhla jsem se ráno radostně za sluníčkem a pak jsem se ztratila. Bee.“

„Děkuji vám, skřítkové.“ poděkovala maminka ovečka. „Až budete potřebovat teplou vlnu na zimní svetr, přijd'te, ráda vám dám.“ Oba skřítkové poděkovali a slíbili si, že nabídky ovečky určitě využijí. Protože takový teplý vlněný svetr v zimě skutečně krásně hřeje.

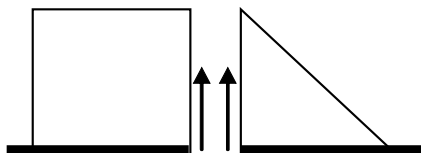
Vánoční svíčka 1

Pomůcky:

- ✓ voskové čtverce s knoty
- ✓ červené lýko nebo červená stužka
- ✓ suché plody na ozdobení
- ✓ tavná pistole s náboji

Postup:

Rozhodneme se, zda budeme chtít vyrábět svíčku z celého plátu nebo z poloviny – trojúhelníku. Knot přiložíme ke kraji a pevně zavineme. Svíčku můžete ozdobit červenou mašličkou ze stužky nebo lýka, případně přilepit tavnou pistolí suché plody.

Vánoční svíčka 2

Pomůcky:

- ✓ parafín, barvivo na parafín
- ✓ roličky od toaletního papíru
- ✓ knoty, špejle, modelína
- ✓ vaříč, hrnce
- ✓ staré větší sklenice na rozpouštění parafínu

Postup:

Z modelíny připravíme silnější placku, do které „zavrtáme“ roličku od toaletního papíru. Do modelíny vtiskneme spodek knotu, jeho horní část obtočíme kolem špejle a položíme přes horní okraj roličky – tak budeme mít jistotu, že knot povede středem svíčky. Na vaříč připravíme hrnce s vodou, do kterých vložíme sklenice s parafínem na rozpuštění, přidáme vybrané barvy. Rozpuštěný barevný parafín lijeme opatrně do formiček z roličky od toaletního papíru. Chceme-li mít svíčku vícebarevnou, musíme před každou další vrstvou počkat, než nám předchozí ztuhne. Jakmile jsme s prací hotoví a všechny vrstvy parafínu jsou dostatečně tuhé, sloupneme formičku – roličku.

Pozor - práce trvá poměrně dlouho, proto je potřeba mít připravenou jinou, na naši pozornost nenáročnou činnost, které se děti budou moci věnovat, zatímco jim budou jednotlivé vrstvy vosku tuhnout.

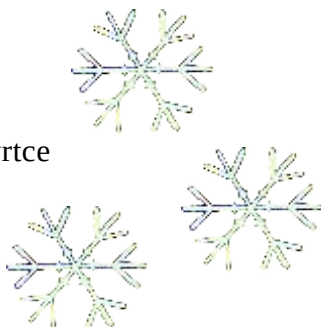
Ovečka

Pomůcky:

- ✓ ovečka namalovaná na čtvtce
- ✓ nůžky, Herkules, štětec
- ✓ miska na lepidlo
- ✓ ovčí rouno

Postup:

Děti budou pracovat s pravou ovčí vlnou, nechte je, ať si ji osahají, očichají,... Nejprve ovečku vystříhněte (až bude polepená, vystřihovala by se vám špatně). Nyní si s dětmi vyrobte dostatečné množství vlněných „lokýnek“ – obtáčením tenounkých proužků vlny kolem ukazováčku. Kdybyste postupně lepili a motali, měli byste zalepené ruce a práce by se vám nedařila. Snažte se oddělovat slabounké proužky vláken, čím budou jemnější, tím lépe bude ovečka vypadat. Jakmile budete mít vlnu připravenou, nechte děti, ať potřou ovečce tělíčko Herkulesem a poté pokládají a lehce přitiskávají jednotlivé kousky kožíšku.

Stromeček pro zvířátka

Ostružinka už se nemohl dočkat Vánoc s Rašelinkou. Pořád přemýšlel, jak skřítkové z rašeliňáků slaví Vánoce. Jednoho dne ráno už to nevydržel a při společné snídani se Rašelinky nesměle zeptal: „Rašelinko, jak ty vlastně slavíš Vánoce, že na ně čekáš, než se uložíš do postýlky k zimnímu spánku?“

Rašelinka pomalu dojedl a potom Ostružinkovi odpověděl: „Víš, u nás to je s Vánoci tak: zatímco dětem nosí dárky pod stromeček Ježíšek, u nás nosíme dárky my, skřítkové. Snažíme se, aby všechna zvířátka, která tu žijí, našla pod stromečkem to, co jim chutná. Ptáčci různá semínka, srnky a jeleni seno, jablíčka, mrkvičku, houby, divoká prasátka suché pečivo, kaštiny, žaludy, veverky oříšky, houby. A potom si dáváme i malé dárečky mezi sebou.“

„Aha,“ pomyslel si Ostružinka, „tak je to.“ „A budu moci ten stromeček zdobit s tebou, Rašelinko?“ „Určitě, Ostružinko, vždyť i to je jeden z důvodů, proč jsem tě žádal, abys tu se mnou do Vánoc zůstal.“

Ostružinka měl velkou radost, ale také se trochu trápil. Jak jen to Rašelinka říkal? Že si skřítkové

dávají malé dárečky. A co on? Co on dá za dáreček Rašelinkovi? Trápil se a nevěděl, co dál. Při svém přemýšlení se dostal na kraj lesa, kde ještě s Rašelinkou nebyl. Posadil se pod osiku a zavřel oči. Najednou se zvedl vítr a listy osiky zašvelely: „Ostružinko, už se netrap. Já vím, čím uděláš Rašelinkovi radost. On má hrozně moc rád medové perníčky. Napeč je a dej jako dáreček k Vánocům. Uvidíš, jak bude rád.“

Ostružinka překvapeně vyskočil. To je nápad. Tak to udělá. Napeče Rašelinkovi spoustu medových perníčků a ozdobí je tak krásně, aby na jeho dáreček Rašelinka nikdy nezapomněl.

Perníčky

Pomůcky:

- ✓ těsto na perníčky
- ✓ formičky na vykrajování
- ✓ mikrotenové sáčky na zakrytí rozváleného těsta
- ✓ váleček
- ✓ mouka
- ✓ hrnek
- ✓ mašlovačka
- ✓ vajíčko
- ✓ trouba
- ✓ plechy
- ✓ pečící papír

Postup:

Těsto rozválíme večer a zakryjeme mikrotenovým sáčkem, aby se nám přes noc uleželo. Druhý den můžeme vykrajovat vánoční tvary a pokládat perníčky na plech pokrytý pečícím papírem. Před samotným pečením je třeba perníčky potřít rozšlehaným vajíčkem.

Hotové perníčky můžeme zdobit polevou z cukru, bílku a citrónové šťávy. Pro malé děti je vhodnější potřít celý perníček řídkou polevou a sypat např. barevným zdobením na dorty.

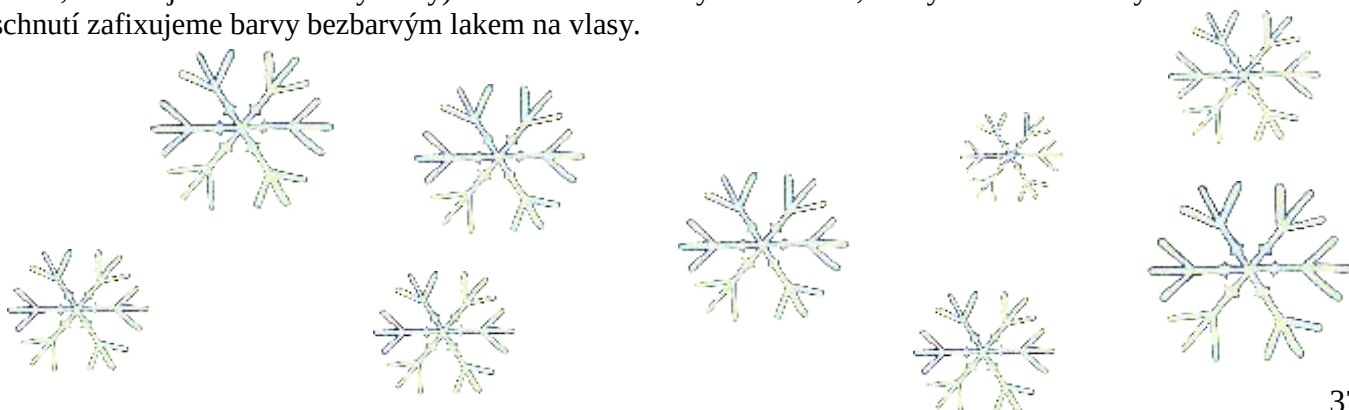
Sádrové „perníčky“

Pomůcky:

- ✓ odlité sádrové vánoční tvary
- ✓ háčky na ozdoby (zalité do perníčků)
- ✓ štětce
- ✓ kelímky
- ✓ tempery
- ✓ lak na vlasy

Postup:

Z odlévacích šablon vyrobíme vánoční tvary, do kterých zalijeme háčky na ozdoby, abychom si hotové výrobky mohli pověsit na stromček. Používáme co nejtenčí štětce (i tak bude malování pro malé děti náročné, nečekejte dokonalé výrobky) a necháme děti vybrat si tvar, který budou chtít vymalovat. Po zaschnutí zafixujeme barvy bezbarvým lakem na vlasy.

Rozloučení s Rašelinkou

Ostružinka strávil se skřítkem Rašelinkou krásné Vánoce. Společně ozdobili mnoho stromečků pro zvířátka, na nikoho v lese, na louce, u potoka, ani v povětří nezapomněli.

Ostružinka ve chvílích, kdy byl Rašelinka pryč, pekl perníčky a zdobil je cukrovou polevou, jak nejkrásněji dovedl, aby jeho vánoční dárek udělal Rašelinkovi co největší radost.

Na Štědrý den se sešli v Rašelinkově domečku u bohatě prostřeného stolu. Takových dobrot najednou Ostružinka ještě nikdy neviděl. Společně večereli, povídali si a zpívali vánoční písničky. Když dojedli, Ostružinka si dodal odvahy a povídá: „Rašelinko, moc rád bych ti poděkoval za tvou pohostinnost. Naučil jsem se od tebe mnoho nového a užitečného. Daleko lépe se mi teď bude pomáhat všemu živému v našem lese. Moc ti děkuji a tady, prosím, ode mne přijmi malý dárek, který jsem pro tebe vyrobil k Vánocům.“ A podal Rašelinkovi krásně zabalený balíček. Rašelinka jej s díky přijal, rozbalil a vykřikl: „Ostružinko, to není možné! To jsi sám napekl a ozdobil. A jak jsi věděl, že perníčky jsou moje nejzamilovanější dobrotu? Děkuji ti, děkuji moc, Ostružinko.“ Ostružinka měl velkou radost, že Rašelinku tak potěšil a v duchu děkoval osice, že mu tak dobře poradila. Nyní byla řada na Rašelinkovi: „Milý Ostružinko, jsem moc rád, žes tu se mnou do Vánoc zůstal. Bylo mi s tebou moc hezky. Teď se však musíme rozloučit. I já jsem si pro tebe připravil dárek a věřím, že ti udělá alespoň takovou radost, jakou udělal tvůj dárek mně.“ A Rašelinka podal Ostružinkovi také krásně zabalený balíček. Ostružinka poděkoval a nedočkavě balíček otevřel. Hned na to otevřel také ústa – překvapením! V balíčku ležela Kniha skřítků moudrosti se všemi bylinkami a popisky, co která rostlinka umí léčit a jak s ní zacházet. Ostružinka nevěřil vlastním očím. Vždyť Rašelinka mu právě daroval svůj největší poklad!

Roztřeseným hlasem děkoval Rašelinkovi. Ten však povídá: „Jsi moudrý skřítek a já věřím, že Kniha bude u tebe v dobrých rukou a bude stále dobře sloužit. Nyní se však musíme, Ostružinko, rozloučit. Přišel čas, kdy se musím uložit k zimnímu spánku a ty se vypravíš na zpáteční cestu domů. Buď stále moudrým a hodným skřítkem a občas si na mě vzpomeň.“ Ostružinka nemohl dojetím ani mluvit. Ještě jednou poděkoval a opatrně uložil Knihu do ranečku. Rašelinka si mezitím lehl do své zelené postýlky, zavřel oči a za chvíli už pochrupoval. Ostružinka si nasadil novou vlněnou čepici, kterou si již dříve vyrobili s Rašelinkou z vlny od maminky ovečky, hodil raneček přes rameno a vypravil se na cestu domů.

Zimní čepice

Pomůcky:

- ✓ krepový papír
- ✓ čtvrtky
- ✓ nůžky
- ✓ lepidlo
- ✓ sešívačka
- ✓ kancelářské svorky
- ✓ samolepící barevné papíry

Postup:

Kostra

Ze čtvrtky vystříhnete proužek o šířce 4cm a délce obvodu hlavy dítěte + 3cm na šev. Další dva proužky budou mít šířku 3cm a délku cca 30cm (delší strana formátu A4). Obvodový proužek slepte nebo sešijte sešívačkou podle obvodu hlavy dítěte. Do kříže vlepte nebo všijte dva užší proužky.

Pokrytí

Z krepového papíru odstříhnete pruh o stejné délce, jako byl obvodový proužek ze čtvrtky a přilepte na obvodový proužek, cca 1cm zahněte dovnitř. Nad křížením užších proužků svažte pruhem krepového papíru a přebývajícím krepák odstříhnete. Čepice je hotová, nyní ji můžete s dětmi ozdobit obrázky či geometrickými tvary vystříhanými ze samolepícího barevného papíru.

Kniha

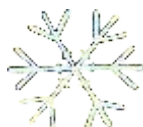
Pomůcky:

- ✓ papíry nebo čtvrtky s natištěnými rámečky (stačí zadat do vyhledávače „rámečky“ a zvolit černobílé obrázky)
- ✓ děrovačka
- ✓ barevné bavlnky
- ✓ různé druhy kreslicích potřeb (voskovky, pastelky, vodovky, fixy,...)

Postup:

Nechte děti vybrat si listy do své moudré skřítky knihy. Složte na sebe a nechte děti procvaknout děrovačkou. Nyní mohou děti listy knihy „sešít“ - bavlnku provléknout dírkami a konce svázat. Dokončení knihy už je jen na dětech, mohou vybarvovat hotové obrázky, mohou si do ní kreslit svoje vlastní, můžete si ji uschovat a na jaře do ní vlepovat vylišené jarní kytičky.

Plšík lískový

Ostružinka se vypravil na dlouhou cestu domů. Sněhu bylo málo, zato byly pěšinky pokryté ledem. Počasí vůbec nepřipomínalo leden. Celé dny svítilo sluníčko, rozpouštělo louže, rybníky a v noci je mráz zase proměňoval v led. Skřítek dával dobrý pozor, aby neupadl a neublížil si.

Jednoho dalšího slunečného dne se posadil k obědu pod starý dub s velkými kořeny. O jeden z kořenů se pohodlně opřel, hřál se na sluníčku a jedl bílé kuličky pámelníku, které nasbíral po cestě. Pro něj jedovaté nebyly, on byl lesním skřítkem, který si mohl dát k obědu téměř cokoli.

Najednou se země vedle něj pohnula a z malé dírky se na něj zadívala dvě malinkatá bystrá očka.

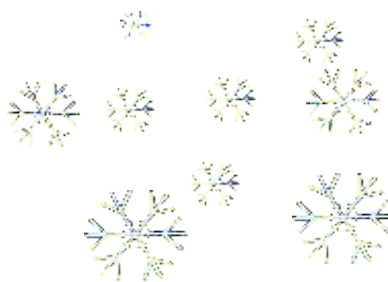
„Ahoj Ostružinko,“ ozvalo se z hnízda. Za očičky se objevil čumáček a ouška a Ostružinka poznal plšíka lískového. „Ahoj plšíku,“ odpověděl na pozdrav skřítek. „Jak to, že nespíš?“ zeptal se hned Ostružinka. „Proč bych spal? Copak už není jaro? V mém hnízdě bylo takové teplo, že jsem se probudil,“ odpověděl plšík. Zmateně se rozhlížel kolem sebe. Co to vidí? Ze zmrzlých větviček odkapávaly kapky vody rozpuštěné sluníčkem. Nikde nikoho neviděl, všude bylo ticho a klid. „Plšíku, vždyť je teprve leden. Ty bys měl ještě alespoň tři měsíce spinkat. To tě probudilo to bláznivé počasí. Ve dne je sice teplo, ale v noci mrzne. Musíš se zase schovat do svého pelíšku,“ snažil se plšíkovi vysvětlit Ostružinka.

Plšík najednou zesmutněl. „To je špatné, Ostružinko. Nevím, jestli budu moci zase usnout a spát až do jara,“ Skřítek si však věděl rady. „Počkej tady na sluníčku, hned se vrátím.“ A Ostružinka odběhl. Plšík čekal, díval se do sluníčka a přemýšlel nad tím divným lednem. Za chvíli se Ostružinka vrátil a nesl plnou náruč dobrot – žaludy a bukvice. Našel blízko krmelec a poprosil zvířátka, zda by si mohl něco málo odnést pro malého plšíka. Plšík měl velkou radost, hned pochopil skřítkův plán. Dobře se najedl, a když měl břicho plné, poděkoval ještě jednou Ostružinkovi a zalezl si do svého hnízda. Uvelebil se v měkkém pelíšku a do večera už spinkal zimním spánkem. Ostružinka ještě utěsnil dvířka do hnízda, aby do něj plšíkovi nefoukalo, a vydal se na další cestu.

Rok

Pomůcky:

- ✓ žluté papíry A3
- ✓ čtvrtky (nebo papíry a laminovačka)
- ✓ nůžky

Postup:

Ze žlutých papírů vyrobíme velké slunce se dvanácti paprsky a velkým nápisem ROK uprostřed. Poté připravíme kartičky (je vhodné barevně odlišit jednotlivá roční období a s nimi i měsíce):

- čísla měsíců
- názvy měsíců
- počty dní v měsících
- názvy ročních období
- důležité mezníky během roku (např. do šipek) jako jsou začátek roku, obě vysvědčení, prázdniny, lidové tradice, apod.

Pokud kartičky vyrobíme na papíry, můžeme je pro větší trvanlivost zalaminovat. Celé slunce (tedy náš rok) pak nalepíme na zeď ve třídě. Můžeme využít i kartiček s obrázky pro jednotlivá období a přidat je ke slunci.

Plšík v hnízdě

Pomůcky:

- ✓ roličky od toaletního papíru
- ✓ čtvrtka - půlkruhy na hlavičku (hrana 14 cm); ouška
- ✓ krepový papír (růžová, oranžová) na čumáček
- ✓ lepidlo
- ✓ sešívačka
- ✓ voskovky
- ✓ očička
- ✓ bavlnka na fousky
- ✓ suché listy, tráva,... nebo barevné papíry na polepení hnízda nebo dekorační tráva a kokosové vlákno

Postup:

Ze čtvrtky vystříháme půlkruh s hranou 14 cm a dvě oválná ouška (nezapomeňte na proužek pro přilepení). Oboje nechte děti vybarvit voskovkou - vhodná je oranžová a hnědá stejně jako plšíkův kožíšek. Půlkruh stočte do kornoutku a postupným utahováním kornoutku průměr vzniklé hlavičky přizpůsobte průměru roličky od toaletního papíru. Nyní kornoutek sešijte sešívačkou a vsuňte do roličky tak, aby hlavička pěkně vykukovala ven. Můžete použít i trošku lepidla, abyste měli jistotu, že vám hlavička nevypadne ven. Potom přilepte ouška. Z kousku krepového papíru umačkájí děti kuličku a vlepí ji na špičku čumáčku. Z bavlny potom přilepte fousky a nezapomeňte na pohyblivá očička.

Rolička od toaletního papíru představuje plší hnízdo. Potřete jej lepidlem a polepte suchým listím, trávou apod. Pokud vám přírodní materiál chybí, použijte barevný papír natrhaný na kousky.

Masopust pro zvířátka

Poté, co Ostružinka pomohl plšíkovi znovu usnout zimním spánkem, vydal se na další cestu. Když došel na kraj lesa, objevila se před ním hájovna. Skřítek neměl s lidmi moc zkušeností, znal je převážně z vyprávění svojí maminky. Pomalu se stmívalo a otevřeným oknem k němu doléhal veselý smích. Opatrně přišel pod okno a nakoukl dovnitř. Uviděl pana hajného, jeho ženu a dvě malé děti. Všichni si chystali různé masky a vesele se bavili o masopustním průvodu, kam se chtějí zítra vypravit. A také na bohatou hostinu plnou dobrot.

Ostružinkovi z toho šla hlava kolem. Pomyslel na zimní les a zvířátka, která v zimě nespí a která teď moc zábavy nemají, protože celé dny jen hledají potravu, aby neměla hlad. A pak dostal nápad. V noci, když v hájovně všichni usnuli, přišel potichouнку ke spícímu hajnému, lehounce ho pošimral sojčím pírkem na čele a cosi mu potichouнку zašeptal do ucha. Potom se vrátil zpátky do lesa, ustlal si v jehličí a těšil se na druhý den.

Hned brzy ráno našel sojku a poprosil jí, aby všem zvířátkům v lese vyřídila jeho vzkaz. Sojka se mu nejprve podívala, ale potom si řekla, že by to mohla být legrace a letěla Ostružinkův vzkaz rozkřičet do celého lesa. V poledne už čekal Ostružinka na palouku, kam se pomalu začala scházet zvířátka. Ale jaká – divoké prasátko mělo zaječí hlavu, žížala zase prasečí, veverka žížalí a zajíc zase veverčí. Všichni

dostali skřítkův vzkaz a vyrobili si veselé masky. To bylo smíchu. Měli radost, že pro ně Ostružinka připravil takovou zábavu. Chytili se dokola, tancovali a zpívali.

A když už byli všichni utancovaní a uzpívání, překvapil je Ostružinka ještě jednou. Všem zavázal oči a vedl je poslepu přes les. Když se zastavili, dovolil jim skřítek sundat si šátky a rozhlédnout se kolem sebe. Všem zvířátkům téměř vypadly oči z důlků! Stáli kolem krmelce a všude kolem nich ležela spousta dobrot – jablíčka, mrkve, oříšky, zelí, kaštiny, žaludy – úplná hostina. Zvířátka se do dobrot pustila a s plnými tlamičkami děkovala Ostružinkovi za krásný masopustní den. A Ostružinka zase v duchu děkoval hajnému, že splnil, o co ho skřítek v noci ve snu poprosil.

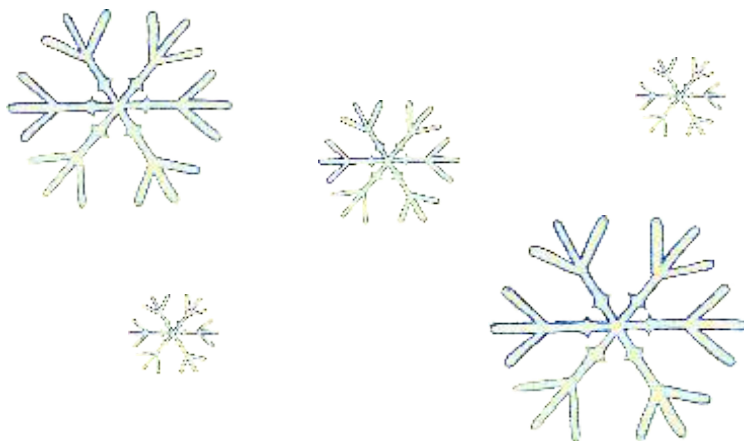
Malování na obličej

Pomůcky:

- ✓ speciální (netoxické) barvy na obličej
- ✓ obrázky zvířecích obličejů pro inspiraci

Postup:

Necháme děti vybrat si, jaké zvířátko chtějí být a třeba i s pomocí předlohy si je děti navzájem nakreslí na obličej.

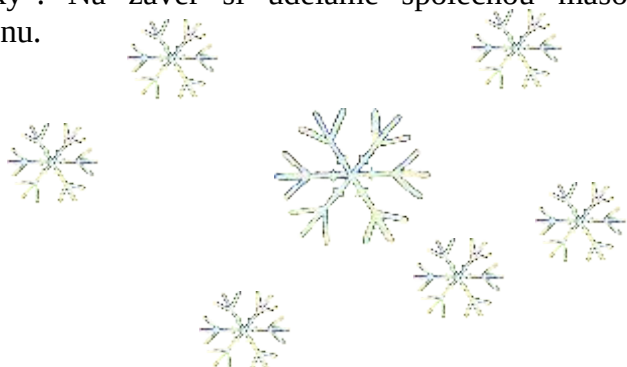
Masopustní hostina

Pomůcky:

- ✓ párátko nebo barevné tyčky na jednohubky
- ✓ potraviny pro napichování (sušené meruňky, jablka, hrušky, piškoty, rozinky, tvrdý sýr, papriky...)
- ✓ prkýnka
- ✓ nožičky nebo příborové nože
- ✓ talíře, tácy
- ✓ brambory

Postup:

Jednotlivé potraviny krájíme na kostičky a napichujeme na párátko. Skládáme na talíře nebo tácy, případně zapichujeme do velkých brambor a vytváříme tak pěkné „ježky“. Na závěr si uděláme společnou masopustní hostinu.

Velká vichřice

Jednoho rána se Ostružinka probudil brzy. Možná by si ještě chvilku vychrupoval, ale něco ho vzbudilo. Posadil se, chvilku pozorně poslouchal a potom na to přišel. Vzbudil ho veliký vítr, skoro vichřice. Staré stromy v lese se kývaly ze strany na stranu a strašidelně vrzaly a skřípaly. Skřítek posnídal a vydal se na cestu. Šel opatrně, protože některé staré stromy se hrozivě nakláněly a hrozilo, že je vítr zlomí nebo vyvrátí.

Došel až na kraj lesa, kde zpod kořenů stromu vykukovalo několik rezavých hlaviček. Byla to malá liščata a nedočkavě vyhlížela maminku lišku, která se vypravila sehnat něco k snědku. Taký se trochu bála, protože takový velký vichr ještě nezažila. Ostružinka si k nim přisedl a povídal si s nimi, aby je utišil. S obavami pozoroval starý smrk, pod kterým měla liška noru a který se ve vichřici nebezpečně ohýbal. Za chvilku se vrátila stará liška s uloveným hrabošem. Pozdravila se s Ostružinkou a poděkovala za starost o liščata. Ostružinka se však neměl rychle k odchodu a to lišku překvapilo: „Co se děje, Ostružinko?“ ptala se liška. „Víš, liško, trochu se bojím té velké vichřice. Podívej se, co dělá s vaším starým smrskem,“ odpověděl Ostružinka. „Myslím, že bys udělala nejlíp, kdybys vzala děti a odešla s nimi pryč z nory, dokud se vichřice neutiší. Bojím se, aby se smrk nevyvrátil a nezničil tak vaši noru,“ radil skřítek lišce. Staré lišce se to moc nezdálo, vždyť odejít z bezpečí nory bylo velmi neopatrné, zvláště v zimě, s malými liščaty. Ostružinka však lišku tak dlouho přemlouval, až si dala říct, vystrkala vystrašená liščata z nory a vydala se s nimi hledat nový domov. Ostružinka se posadil pod vedlejší strom a chvilku si zdříml. Byl rád, že starou lišku přesvědčil. Najednou ho však vzbudila velká rána.

Vyskočil a vidí, že starý smrk už nestojí na svém místě. Silný poryv větru jej vyvrátil ze země a s ním také starou liščí noru.

V zemi zůstala jen veliká díra a všude kolem trčely do vzduchu mělké kořeny smrku. Teď si teprve skřítek uvědomil, jak velké nebezpečí liškám hrozilo. Rozhodl se, že je vyhledá a po-

může najít nové místo pro liščí noru. Pozorně se rozhlédl kolem sebe, až objevil v blátě otisky liščích tlapek. Vydal se po nich a po chvíli pátrání našel u starého pařezu ležet starou lišku a pod ní schoulená malá liščata. Pověděl jim, co se stalo s jejich smrskem, a nabídl se, že rád pomůže s vyhledáním nového místa pro stavbu nory. Liška Ostružinkovi moc děkovala, ale pomoc s hledáním nového domova odmítla. Už se totiž rozhodla, že si noru vyhrabe právě pod starým pařezem. Tam nebude hrozit nebezpečí jako u starého smrku. „Víš co, Ostružinko, nový domov už jsme našli, ale přeci jen bych tě poprosila o pomoc. Než noru vyhrabu, potřebovala bych pohlídat malá liščata,“ prosila skřítku liška. Ten jí samozřejmě rád vyhověl. Hrál si s liščaty a stará liška zatím hloubila nový domov. K večeru byla hotová. „Děkuji ti, Ostružinko, za pomoc. Prosím, zůstaň u nás přes noc. V noře ti bude s liščaty teplo a budeš v suchu,“ děkovala liška. Ostružinka se dlouho nerozmýšlel: „Moc rád přijmu tvou nabídku, liško.“ A tak všichni zalezli do nory a za chvilku už se ozývalo jen tiché pochrupování.

Stopy

Pomůcky:

- ✓ prstové barvy
- ✓ štětce
- ✓ papíry
- ✓ škopík s mýdlem a vodou
- ✓ ručníky

Postup:

Necháme děti vybrat barvu, kterou budou chtít otiskovat a také, zda chtějí vytvořit otisk dlaně nebo chodidla. Poté jim my nebo dvojice navzájem natřeme vybranou část těla štětcem prstovými barvami (pozor, aby se barvy v kelímkách nemíchaly) a necháme otisknout na připravený papír. Dlaň či chodidlo poté umyjeme ve škopíku.

Další možností je natáhnout balicí papír z role přes třídu, chodbu apod. natřít chodidla a běhat. To děti dost baví.

Vichřice

Pomůcky:

- ✓ papíry
- ✓ brčka
- ✓ barva (inkoust, tuš, rozmíchaná tempera,...)
- ✓ kapátko
- ✓ černá tuš
- ✓ špejle

Postup:

Na papír nakapeme kapičky barev a necháme dítě rozfoukávat brčkem do stran. Pozor, aby dítě barvu nevdechlo. Můžeme vytvořit pěkný obrázek foukáním na jedné polovině papíru a následným přeložením a otisknutím na druhou polovinu.

Po zaschnutí mohou děti zapojit fantazii a špejlí černou tuší obrázek dokreslit, takže jim vznikne např. strašidýlko. O něm pak mohou napsat krátký sloh.

Tajemná skála v mlze

Nocleh v liščí noře byl Ostružinkovi moc příjemný. Malá liščata ho hřála a jemu se zdály samé krásné sny. Ráno lišce poděkoval a vydal se na další cestu. Přes den svítilo sluníčko, ale jakmile zapadlo, vrátila se zima. V noci mrzlo a tak si každé ráno skřítek rousal nohy v jinovatce. Jemu to nevadilo, nepotřeboval se oblékat jako lidé. Ale trápilo ho, že sluníčko vytahuje ze země jarní rostlinky, které měly ještě zůstat pod zemí a odpočívat. Byla to opravdu bláznivá zima. Nikde žádný sníh, jen slabé skořápky ledu na tůňkách.

Jednoho dne se probudil a vůbec nic neviděl. Kolem dokola byla bílá mlha. A když Ostružinka natáhl ruku před sebe, stěží dohlédl na prsty ruky. Po snídani se vypravil na cestu. Šel opatrně, aby nesešel z cesty a nezabloudil. Šel dlouho, začínaly ho bolet nožičky, když vtom narazil čelem přímo na skálu. Zabořilo to a na čele vyskočila boule. Skřítek si na ni přiložil studený obklad a pozorně si prohlížel tajemnou skálu. Asi nakonec přeci jen zabloudil, skály přece nerostou ze země uprostřed cest. Když se podíval ještě pozorněji, objevil vchod do jeskyně. Opatrně se protáhl úzkou škvírou a zapálil si svíčku, aby v té tmě něco viděl. Cesta se chvilku rozšiřovala a pak zas byla uzounká, že se málem neprotáhl dál. Po chvilce se však před Ostružinkou jeskyně rozšířila a on se ocitl ve veliké místnosti. A všude kolem něj se to blýskalo. Skřítek nevěděl, odkud se to blýskání bere, ale když se shýbl k zemi, uviděl, že jeskyně je plná blýskavých kamínků – drahokamů. Byly nádherné, až oči přecházely. Ostružinka si jeden vzal na památku a chystal se na zpáteční cestu ven z jeskyně.

V tom však zaslechl tichý hlas, který na něj promluvil: „Skřítku, počkej chvilku.“ Skřítek se zastavil, otočil, ale stále nikoho neviděl. „Kdo na mě mluví?“ ptal se Ostružinka. „To jsem já, strážce drahokamové jeskyně,“ ozvalo se od stropu. Ostružinka zvedl hlavu a spatřil nad sebou poletovat maličkého ducha. „Zdravím tě, já jsem Ostružinka, lesní skřítek. Vracím se od skřítků Rašelinky domů, abych mohl pomoci nemocnému veverčákovi.“ „I já tebe zdravím, jsem strážce tohoto pokladu a chci ti poděkovat. Zachoval ses správně, když sis vzal jen jeden kousek drahého kamene na památku. Ten, kdo by si vzal víc, než by potřeboval, živý by se odtud nedostal. Proto tady hlídám.“ „Aha,“ Ostružinka na to. A proč jsou vlastně ty drahokamy tak vzácné?“ ptal se dál. Maličký duch na to odpověděl: „To proto, že každý z nich má kouzelnou moc.“ „A jakou moc má ten můj?“ ptal se Ostružinka. „To ti prozradit nemohu, ale řeknu ti, že sis vybral dobře. Až bude potřeba, sám drahý kámen ti svou kouzelnou moc ukáže.“ Skřítek poděkoval a uložil drahokam do ranečku k vzácné knížce od Rašelinky. Poté opustil jeskyni, a protože už se stmívalo, ustlal si pod nejbližším stromem a za malou chvilku už spal.

Drahokamy

Pomůcky:

- ✓ papíry
- ✓ suché pastely

Postup:

Z papíru vytrháme jeden větší a jeden menší tvar kamene. Menší položíme do většího a kreslíme od jeho okrajů ven na větší kámen. Jakmile máme hotovo, menší kousek ještě více vytrháváním zmenšíme a pokračujeme stejně jako v předchozím kroku. Takto postupujeme až do konce, kdy nám vznikne krásný drahokam.

Pomůcky:

- ✓ valouny (umyté)
- ✓ tempery, bezbarvý lak na vlasy

Postup:

Použijeme temperové barvy a necháme děti vybraný kámen pomalovat. Po zaschnutí přestříkáme bezbarvým lakem.

Malí duchové

Pomůcky:

- ✓ čtverce bílé látky 20x20cm
- ✓ ostré špejle
- ✓ polystyrénové kuličky o průměru 2-3cm
- ✓ štětce
- ✓ bílá nit
- ✓ šablony vzorků
- ✓ molitanová tiskátka
- ✓ barvy na textil

Postup:

Na bílý čtverec látky položíme šablonu a pomocí molitanových tiskátek látku barvíme, nejlépe po okrajích, aby prostředek zůstal bílý pro obličej. Jakmile barvy zaschnou, vložíme doprostřed polystyrénovou kuličku napíchnutou na špejli a zavážeme nití. Na hlavičku domalujeme štětcem obličej. Hotového ducha můžeme na špejli zapíchnout nebo špejli nepoužijeme a ducha zavěšíme.

Můžeme také vytvořit ducha jen papírového a využít jej v českém jazyce – ve slohu. Děti mohou do svého ducha napsat jeho představení podle osnovy (jak se jmenuje, kde bydlí, čím se živí, jaké jsou jeho vlastnosti,...).

Zlomené špaččí křídlo

Celou noc se Ostružinkovi zdálo o krásné jeskyni a o kouzelném drahokamu, který tam získal. Jen ho pořád trápilo, jaká je jeho moc, k čemu může být kámen dobrý. Ráno, hned jak se probudil, zkontroloval, že má kouzelný kámen dobře uložený a vypravil se na další cestu.

Po chvíli došel na kraj lesa a před sebou uviděl velikánské pole. Velké hroudy hlíny byly ještě pokryté jinovatkou, ale vycházející sluníčko už ji začínalo pomalu rozpouštět. Přes celé pole, kam až skřítek dohlédl, se táhly vysoké kůly a na nich dráty elektrického vedení. Ostružinka se pomalu vydal přes pole na druhou stranu. Najednou nad sebou zaslechl veselé štěbetání. Zvedl hlavu a uviděl velké hejno špačků, kteří se právě vraceli z teplých krajin, kde trávili celou zimu. To proto, že špačci jsou hmyzožraví ptáci a u nás by v zimě umřeli hladem. V zimě totiž žádní hmyzáčci nelétají. Rozpustile se honili, když v tom jeden špaček přehlédnul elektrické dráty, narazil do nich a jako kámen spadl na zem.

Ostatní kamarádi zmateně poletovali ve vzduchu, nijak nemohli kamarádovi pomoci. Ostružinka neváhal ani chvíli a rychle běžel ke zraněnému špačkovi. Alespoň doufal, že je jen zraněný. Jakmile se k němu dostal, sklonil se a prohlédl jej. Špaček žil, ale jedno křídlo měl ošklivě zlomené. Nic naplat, bude se muset pokusit jej vyléčit. Zavolal na ostatní špačky, kteří poletovali stále kolem: „Kamarádi,

rychle zaleťte k lesu a přineste mi pár rovných klacíků.“ Špačci hned uposlechli a než se vrátili, nachystal si Ostružinka šátek, který nosil v ranečku. Opatrně přiložil ke zlomenému křídélku dva rovné klacíky a převázal šátkem. Teď nezbývalo než čekat, až se křídlo zahojí. Jenomže co bude špaček dělat? Létat nemohl, a když zůstane na zemi, brzy ho najde nějaká šelma a dá si ho k obědu.

Ostružinka si nevěděl rady. Bylo mu špačka líto. Rozhodl se, že jej odnese do lesa, postaví nějaký přístřešek a zůstane se špačkem, dokud se neuzdraví. Sehnul se, aby špačka zvedl ze země, když v tom mu z kapsy vypadl kouzelný drahokam. A přímo na špačkovu zlomené křídlo. Špaček jen stihl vykřiknout: „Au!“ a pak jen úžasem otevřel oči dokořán. „Ostružinko,“ zvolal, „mě už to vůbec nebolí a podívej, mohu s křídlem mávat!“ Skřítek nevěřil vlastním očím. To přece není možné! Ale bylo to tak. Kouzelný kámen ukázal svou moc. Uměl léčit zlomeniny. Ostružinka měl ohromnou radost. Místo dlouhého srůstání kostí teď bude moci pomáhat zvířátkům s jejich trápením daleko rychleji.

Všichni špačci skřítkovi moc děkovali, že jim vyléčil kamaráda. A Ostružinka si kouzelný kámen uložil ještě bezpečněji, protože o takovou vzácnost nechtěl přijít.

Zeměkoule

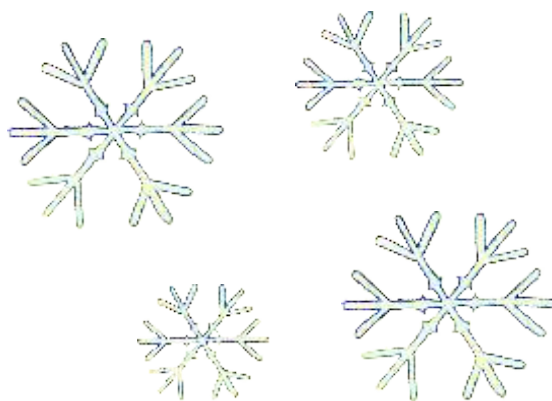

Pomůcky:

- ✓ čtvrtky A3 s natištěnou zeměkoulí
- ✓ lepidlo (Herkules)
- ✓ štětce na lepidlo
- ✓ kelímky
- ✓ modrá barva (vodovka, tempera)
- ✓ štětce na barvy
- ✓ suchý bílý písek

Postup:

Kontinenty potřeme lepidlem a poté posypáváme pískem. Jakmile písek zaschne, sesypeme přebytečný s papíru pryč a modrou barvou vymalujeme moře a oceány kolem kontinentů. Nakonec můžeme kulatou zeměkouli vystříhnout a vystavit.

Špačci

Pomůcky:

- ✓ obrázky ptáčků na čtvrtce
- ✓ lepidlo (tyčinka)
- ✓ barevné papíry

Postup:

Z papíru necháme děti vytrhávat malé kousky „ptačích peříček“. Poté si děti potrou ptáčka lepidlem a jednotlivá peříčka na něj nalepují.

Jaro

Morana

Jen se Ostružinka ráno probudil, hned vyskočil a vesele se usmíval. To proto, že krásně svítlo sluníčko a skřítek cítil, že zima už pomalu odchází a jaro se blíží mílovými kroky.

Vzpomněl na písničku, kterou ho naučila jeho maminka a hned si ji začal prozpěvovat:

Vrby se nám zelenají.	Žežulička v háji zpívá.	Byla zima mezi náma.
Na dvě strany rozkvétají.	Sedmihlásek se ozývá.	A teď už je za horama.
Radujme se, veselme se.	Radujme se, veselme se.	Radujme se, veselme se.

Za zpěvu došel k rybníčku. Posadil se na břeh, vybalil si svačinku a hřál se na sluníčku. Všude kolem něj kvetla spousta mokřýšů a Ostružinka pomalu usínal. Vtom zaslechl tiché kvákání. Otevřel oči, rozhlédl se a uviděl žabku, jak klade do mělké vody vajíčka. Pozdravil a chvíli si se žabičkou povídal. Jaké to bude, až se z vajíček vylíhnou malí pulečci a z nich potom vyrostou dospělé žabky. A jak o ně teď musí žabí maminka pečovat, aby se jim nic nestalo.

Když se Ostružinka se žabkou rozloučil, pokračoval dál podél potůčku, který z rybníčka vytékal. Najednou zaslechl něčí zpěv. Rozhlížel se, ale nic neviděl. Opatrně šel dál, až došel k místu, kde se potok vléval do řeky. A tam už také uviděl, kdo to zpívá. Uviděl spoustu lidiček, malých i velkých, kteří šli průvodem k řece a v čele nesli na velikém klacku Moranu. Slaměnou postavu, představující zimu, které se teď celá ves chtěla zbavit, aby už zima odešla a přišlo jaro. Když celý průvod došel až k řece, zastavil se a ten, který nesl Moranu, začal předříkávat. Ostatní se po něm přidávali:

Zimo, zimo, už jdi pryč,	Otevírá jarní bránu,
jaro si už chystá klíč.	jmenuje se petrklíč.

Potom Moranu zapálili a hodili ji do řeky. Hořící loutka plavala po řece pryč od vesnice a odnášela s sebou dlouhou zimu.

Velikonoční osení

Pomůcky:

- ✓ kořenáče
- ✓ zemina
- ✓ lopatky
- ✓ konvičky
- ✓ osení

Postup:

Do kořenáče děti nasypou zeminu – buď rukou, nebo pomocí lopatičky, cca 3 cm pod okraj. Poté si naberoú do ruky semínka a hustě jimi posypou plochu kořenáče. Nyní semínka zasypou zeminou, lehce přimáčknou a z konvičky zalijí vodou. Vzešlé osení potom mohou ozdobit velikonočními dekoracemi.

Morana ze slámy – zápich

Pomůcky:

- ✓ čtvrtka nastříhaná na půlkruhy
- ✓ sešívačka a náboje
- ✓ lepidlo (Herkules)
- ✓ kelímky
- ✓ štětce
- ✓ sláma nastříhaná na krátké kousky
- ✓ vatové kuličky s dírkou
- ✓ fixy
- ✓ špejle
- ✓ lepenka
- ✓ nůžky

Postup:

Na kornout ze stočené čtvrtky nanese lepidlo a hustě polepujeme kousky slámy. Než lepidlo zaschne, nakreslíme obličej na vatovou kuličku, kterou si napícháme na špejli. Hotovou hlavičku na špejli vsuneme do těla Morany a přilepíme lepenkou. Aby hlavička neupadla, je možné malinko lepidla kápnout do dírký ve vatové kuličce.

Morana malovaná

Pomůcky:

- ✓ obrázky Morany na papírech A4
- ✓ vodovky
- ✓ štětce
- ✓ podložky na malování
- ✓ kelímky

Postup:

Necháme děti, aby si svou Moranu vybarvily podle vlastní fantazie.

Velikonoce

Celou noc zněla Ostružinkovi v uších nová básnička, kterou slyšel u řeky. Jen se ráno probudil, už si ji zase pobrukoval. A při tom přemýšlel nad tím, že už to má jenom kousek domů, do svého dubového lesa, do houštiny ostružiní, do svého domečku. Už se tam moc těšil, vždyť byl pryč celou zimu. Vzpomínal na to, co se mu na jeho cestách přihodilo a jaké poklady si nese domů. Moudrou knihu od skřítky Rašelinky, kouzelný drahý kámen na zlomeniny a hlavně velkou spoustu zkušeností, které na své pouti získal.

Když po obědě odpočíval pod stromem, zaslechl rychlé hopkání. Rozhlédl se kolem sebe a spatřil veselého zajíčka, který nesl košík plný vajíček. Podivil se nad tím a hned na zajíčka volal: „Ahoj, zajíčku!“ Zajíček se zastavil, podíval se, kdo ho to volá a pozdrav opětoval: „Ahoj, skřítku.“ Ostružinka byl rád, že se zajíček na chvilku zastavil a hned se ptá: „Kampak spěcháš? A proč máš v košíčku malovaná vajíčka?“ Zajíček se zasmál a spustil:

Hody, hody doprovody,
já jsem malý zajíček,
utíkal jsem podle vody,
nesl košík vajíček.

Potkala mě koroptvička,
chtěla jedno červené,
že mi dá lán jetelíčka
a já říkal: Ne, ne, ne.

Na remízku mezi poli,
mám já strýčka králíčka,
tomu nosím každým rokem,
malovaná vajíčka.

Ostružinka konečně pochopil, že tohle není obyčejný zajíček, ale zajíček velikonoční. Co nosí malovaná velikonoční vajíčka a další překvapení. A hned si také uvědomil, že Velikonoce jsou za dveřmi a že jestli je chce strávit doma, mezi svými kamarády, musí si hodně pospíšet.

Rozloučil se se zajíčkem, popřál mu krásné Velikonoce a rozběhl se k domovu. Pomalu už se začínalo stmívat, když Ostružinka konečně spatřil svůj dubový les. A za malou chvilku už byl dokonce ve svém maliní a ostružiní. Byl tak unavený, že setkání s kamarády musel chtít nechtít odložit na druhý den. Přikryl se listem ostružiníku a za chvilku už spal jako špalek.

Pečení jidášů

Pomůcky:

- ✓ polohrubá mouka
- ✓ vejíčka
- ✓ rostlinný tuk
- ✓ cukr, mléko, droždí
- ✓ papír na pečení
- ✓ plechy, trouba
- ✓ med a máslo na potřetí hotových jidášů

Postup:

Zaděláme tužší těsto, které necháme v teple vykynout. Z vykynutého těsta oddělujeme malé kousky, které válíme na tenké krátké válečky. Válečky potom stočíme do spirály nebo stáčíme oba konce ke středu. Po upečení a vychladnutí potíráme rozehřátým máslem s medem.

Kraslice - zajíček

Pomůcky:

✓ vyfouknutá vejce	✓ lepidlo
✓ špejle	✓ sláma
✓ modelína	✓ štětce na lepidlo
✓ kelímky	✓ kus polystyrénu na zapichování nebo vzešlé osení
✓ štětce	✓ stužka
✓ tempery	✓ vystříhané části zaječí hlavičky
✓ fén (pro urychlení schnutí barvy)	

Postup:

Vyfouknuté vajíčko provlékneme na špejli a zajistíme kousky modelíny, aby se neprotáčelo a nesjíždělo. Vybranou barvou celé vajíčko sytě potřeme. Necháme uschnout nebo použijeme fén, abychom schnutí urychlili. Máme-li vajíčko suché, nalepíme postupně vystříhané části na zaječí hlavičku – uši, pusku se zoubky, čumáček a fousky ze slámy.

Kraslice - kropenatá

Pomůcky:

✓ vyfouknutá vajíčka	✓ mouka nebo krupice nebo jemný písek
✓ špejle	✓ kelímky
✓ modelína	✓ štětce
✓ štětce	✓ vodovky
✓ lepidlo (Herkules)	

Postup:

Vejce celé potřeme lepidlem a posypeme moukou, krupicí, pískem. Necháme zaschnout. Poté na vajíčko necháme děti „tupkovat“ jednotlivé barvičky, které se budou krásně rozpíjet a vytvoří nám kropenaté vajíčko.

Rada moudré sovy

Od samého rána se u Ostružinky scházeli všichni kamarádi z lesa. Přiletěl motýlek, čmelák, špaček, připlazila se žížalka, přilezl hlemýžď, přiskákala žabka, přišlo divoké prasátko, medvěd. U maliní a ostružiní se celý den slavil Ostružinkův návrat. Maminka veverka přivedla malého veverčáka, pro kterého Ostružinka celou noc chystal lektvar z léčivé bylinky čantoryjky. Teď přišla ta pravá chvíle, aby se přesvědčil, že celou tu dlouhou cestu nepodnikl nadarmo. Už po první dávce lektvaru se začal malý veverčák cítit lépe a Ostružinka mu slíbil, že když jej bude pít pravidelně, uzdraví se docela. K večeru se začala zvířátka pomalu rozcházet do svých nor, doupat a dalších domečků.

Ostružinka byl unavený, ale rána dospat nemohl. Už za svítání, jen se sluníčko vyhoupllo nad les, se vypravil na svou oblíbenou procházku. Chtěl zkontrolovat celý les, aby měl jistotu, že je všechno v pořádku. Došel až na kraj lesa, kde už začínala louka, a posadil se na mezi. Rozhlédl se kolem sebe a oči se mu rozzářily radostí. Všude kolem něj svítila malá sluníčka podbělu lékařského. Už se těšil, až zase začne sbírat léčivé rostlinky a chystat z nich lektvary pro nemocná zvířátka. Sluníčko pomalu šplhalo nad les, který se začal probouzet. Mezi stromy se procházela srnka se srnečkem a bylo jim spolu dobře. Při zpáteční cestě pozoroval lišku s liščaty, jak si vesele hrají kolem své nory. A najednou mu bylo smutno. Smutno, že je v lese jediný, kdo nikoho nemá – kamarádku, děti. A to mu bylo líto. Nevěděl, co s tím. Uklízel ve svém domečku a přemýšlel, jaké by to bylo, kdyby tu měl nějakou skřítkův kamarádku. Ale kde ji vzít? A pak ho napadlo, že si půjde pro radu ke staré moudré sově.

Našel ji na starém dubu. „Dobrý večer, moudrá sovo,“ pozdravil skřítek. „Húúú, dobrý večer, Ostružinko,“ odpověděla sova. „Víš, sovo, přišel jsem za tebou, protože mám velké trápení,“ posteskl si Ostružinka. „Já vím, co tě trápí, Ostružinko,“ zahoulkala sova. Ostružinka otevřel překvapením pusku dookořán. „Ty víš, co mě trápí? Jak to víš?“ „To je jednoduché. Nikdo není rád, když je sám. Každý živý tvor potřebuje k sobě někoho, koho má rád a kdo má rád jeho. S kým se může radovat, ale i se svěřit se svým trápením,“ tichounce houkala sova. Ostružinka se tedy osmělil a zeptal se: „A sovo – uměla bys mi poradit?“ Sova přikývla svou moudrou hlavou. „To víš, že ano. Potřebuješ najít kamarádku. U nás v lese jsi jediný skřítek, ale vydáš-li se na cestu přes potok a louky, dojdeš do lesa, na jehož okraji roste bez. V něm bydlí bezová víla. Bude s ní možná trochu těžší pořízení, ale budeš-li vytrvalý, určitě si ji brzy přivedeš k nám do lesa.“ Ostružinka se mohl uděkovat za moudrou radu a rozhodl se, že po zítřejší ranní obchůzce hned vyrazí na cestu za svou bezinkovou vílou.

Sova

Pomůcky:

- ✓ roličky od toaletního papíru
- ✓ části sovího těla na čtvrtce
- ✓ nůžky
- ✓ vodovky
- ✓ kelímky
- ✓ štětce
- ✓ podložky
- ✓ lepidlo (tyčinka)

Postup:

Návod najdeme na:

<http://www.dltk-kids.com/animals/mowl.html>.

Vymalujeme jednotlivé části těla sovy. Necháme zaschnout a poté vystříhneme. Nakonec jednotlivými díly polepíme roličku od toaletního papíru a moudrá sova je na světě.

Mnoho dalších nápadů na výrobky z roliček od toaletního papíru najdete např. na:

<http://www.squidoo.com/toilet-paper-roll-animal-crafts-for-kids>.

Podběl

Pomůcky:

- ✓ žlutý a oranžový krepák nebo papír
- ✓ žlutá čtvrtka
- ✓ hrneček na obkreslení menšího kruhu
- ✓ tužka
- ✓ nůžky
- ✓ lepidlo (tyčinka)
- ✓ zelená čtvrtka
- ✓ miska na obkreslení většího kruhu

Postup:

Na žlutou čtvrtku obkreslíme kolem hrnečku kruh a vystříhneme. Ze žlutého krepáku nebo papíru vytrháváme malé kousky. Ty potom lepíme na žlutý kruh od vnějšku ke středu tak, aby se květy překrývaly a vytvořily tak plastický dojem. Do středu potom nalepujeme pomačkané kousky oranžového papíru nebo krepáku. Ze zelené čtvrtky vystříhneme větší kruh „trávy“ obkreslený podle misky. Nakonec celé květenství nalepíme na travu.

Motýlí dárek pro vílu

Ostružinka celou noc přemýšlel o radě moudré sovy a o bezinkové víle. Usnul teprve k ránu a tak se probudil, až když už sluníčko stálo vysoko nad lesem. Na nic nečekal, zabalil si svůj raneček a vypravil se na cestu.

Sluníčko svítilo a cesta skřítkovi rychle ubíhala. Díval se kolem sebe a měl radost z jara, které bylo vidět i cítit na každém kroku. Žlutými kvítky zářily zlatice, bílými květy obsypané meruňky svítily do dálky. Pod jedním takovým rozkvetlým stromem Ostružinka usedl, aby si odpočinul a naobědval se. Myslel na bezinkovou vílu a na to, jak ji přesvědčí, aby se s ním vrátila do jeho lesa a žila v jeho domečku. Najednou ho napadlo, že bezinkovou vílu určitě potěší, když jí přinese nějaký dárek. Ale co by to mělo být?

Jak tak přemýšlel a rozhlížel se kolem sebe, zahlédl na zemi pod listy rostlin nějaký pohyb. Co to bylo? Sklonil se k zemi a uviděl malou housenku. Ležela na zádech, třepala nožičkami a nemohla se otočit. Ostružinka ji opatrně otočil na nožičky. Housenka zamrkala a poděkovala: „Děkuji ti. Zachránil jsi mi život.“ Ostružinka odpověděl: „Není zač, housenko. Už se můžeš vrátit zpátky na list. Asi jsi z něj spadla dolů.“ „Na list?“ ptala se udiveně housenka, „a co bych tam dělala? Já žiji na listech?“ pokračovala nechápavě dál. Teď se skřítek vylekal. Ona asi housenka spadla na hlavičku a teď si nepamatuje ani to, že je housenka motýla a co musí udělat, aby se z ní stal krásně barevný motýl. „Poslyš,“ zeptal se opatrně Ostružinka, „ty nevíš, že jsi housenka motýla?“ „To nevím,“ odpověděla housenka smutně, „od té doby, co jsem spadla sem dolů, si nepamatuji vůbec nic.“ Ostružinka neváhal a hned povídal: „Tak víš co, já ti připomenu, kdo jsi a co musíš udělat, aby se z tebe stal krásně barevný motýl.“

Housenka samozřejmě souhlasila a tak jí Ostružinka začal vyprávět, jak se z vajíčka vylíhne malá

housenka, která se živí listy rostlinky, na které se narodila. Jí a jí, a když už je dost najedená a baculatá, schová se do domečku, kterému se říká kukla. V kukle nějaký čas spí, a když přijde její den, kukla praskne a vyletí z ní krásný motýl. Housenka měla velkou radost, že už ví, kdo je a co má dělat. A aby se Ostružinkovi alespoň trochu odvděčila za jeho pomoc, povídala: „Ostružinko, moc ti děkuji. Mohu teď poradit já tobě?“ Skřítek se podivil, s čím by mu

mohla housenka pomoci. „Víš, slyšela jsem, jak jsi tady pod stromem přemýšlel nad dárkem pro svou bezinkovou vílu. Já myslím, že každé víle uděláš radost, když jí přineseš nové šatičky.“

Ostružinka měl z takové rady velkou radost a hned se rozhodl, že se dá do práce. Našel osamělý bez a posbíral pod ním spadané listy. Z něj potom začal šít šatičky pro vílu. Byly však smutné, hnědé. Ostružinka přemýšlel, jak je vylepšit. Najednou se obloha zatáhla a začalo pršet. Sluníčko se však nedalo a svítilo i do deště. Tak se přes celou oblohu rozvinula krásná duha. Ostružinka zajásal: „Duho, prosím, dej mi trošku svých veselých barev na šaty pro bezinkovou vílu!“ Duha se nedala dlouho prosit a poslala své barvy na skřítkem právě došité šaty. Ty se rozzářily všemi barvami duhy. Ostružinka byl přesvědčen, že lepší dárek pro svou vílu vyrobit nemohl.

Motýl

Pomůcky:

- ✓ šablony motýlů
- ✓ klovatina
- ✓ štětce na klovatinu
- ✓ tempery rozmíchané v kelímkách
- ✓ štětce na tempery

Postup:

Na šablonu motýla naneste přímo z lahvičky klovatinu. Rozetřete štětcem. Množství klovatiny nepřehánějte, aby vám z motýla nestékala dolů. Nyní nechte děti dělat barevné tečky temperou a společně pozorujte, jak se budou rozpíjet. Jsou-li děti s výtvorem spokojené, nechte zaschnout, motýl je hotový.

Duhová trička

Pomůcky:

- ✓ bílá bavlněná trička bez potisku
- ✓ barvy pro studenou batiku (např. <http://www.chevas.pha.cz/eshop/>)
- ✓ gumičky
- ✓ gumové rukavice
- ✓ igelitové sáčky
- ✓ plastové ubrusy na zakrytí stolu

Postup:

Postupujte při barvení podle návodu na konkrétních barvách. Zajistěte, aby děti měly určitě bavlněná trička, jinak jim barva nechytne (osvědčilo se mi nakoupit je pro děti hromadně).

Ruměnice pospolná

Ostružinkovi tak přibyla další cenná věc do jeho ranečku. Kromě moudré knihy od Rašelinky a kouzelného kamene tam teď ukrýval i dárek pro bezinkovou vílu – duhové šatičky.

Prošel přes lesy, potoky, pole, až se dostal na louku, která pomalu zarůstala stromy. Ty stromy, to byly akáty. Akáty s krásnými květy a pichlavými větvemi. Ostružinka věděl, že akáty by tu být neměly. Škodily všem ostatním stromům, moc rychle se rozrůstaly a skoro nic pod nimi nerostlo. Jenže s tímhle problémem si neporadí, to věděl. Akáty vysázeli lidé a také jen oni je mohli zase pokácet a zajistit, aby se dál nešířily.

Ostružinku ale zaujalo ještě něco jiného. Pod jedním mladým akátem plakaly dvě malé červené ploštice – ruměnice pospolné. Ostružinka se k nim sklonil a pěkně pozdravil: „Ahoj, ruměnice, proč tady vzdycháte a pláčete?“ Ruměnice přestaly na chvíli plakat a ta o trochu menší odpověděla: „Když my jsme byly neposlušné a takhle to dopadlo. U našeho akátu spal ježek a my jsme se bavily tím, že jsme lezly na jeho bodliny a hrály si v nich na schovávanou. Zkušenější a moudřejší ploštice nám říkaly, ať to neděláme. Že se ježek může probudit, my nestihneme včas slézt dolů a on nás odnese pryč. No a vidíš. Měly pravdu. Přesně to se stalo. A nám se teď po ostatních moc stýská. Jenže neznáme cestu domů.“

A hned nato se obě znovu rozplakaly.

Ostružinka se zamyslel a řekl oběma nešťastným plošticím: „Počkejte tady, já se zkusím porozhlédnout kolem, třeba se mi podaří váš akát najít.“ Ruměnice přestaly plakat a čekaly. Ostružinka se vydal kolem louky. Země byla měkká a tak po chvílce našel ježčí stopy. Vydal se po nich nazpátek a stále je bedlivě sledoval, aby se mu neztratily. Po nějaké době konečně našel, co hledal. Mohutný starý akát měl celou spodní část kmenu pokrytou celým mořem ruměnic. Ostružinka pozdravil a hned se ptal, jestli našel rodinu, které se ztratily dvě kamarádky. Ploštice kývaly hlavami, že ano, že neposlechly dobré rady a tak je ježek odnesl pryč. Skřítek byl rád a potěšil i ruměnice, když jim prozradil, že jejich kamarádky našel a že jim je dokonce přivede nazpátek.

Po ježčích stopách se vrátil pro ztracené neposlušky a za chvíli už přijímal díky celé velké rodiny, která měla radost z návratu svých ztracených. I Ostružinka byl rád, ale pozvání na oslavu musel odmítnout, protože už se blížil k lesu, kde bydlela bezinková víla.

Ruměnice

Pomůcky:

- ✓ čtvrtky A3
- ✓ nůžky
- ✓ provázek
- ✓ molitanová razítka na tyčkách různých velikostí
- ✓ červená tempera
- ✓ mělké misky
- ✓ černá tempera

Postup:

Ze čtvrtky A3 vystříháme tvar krovek ruměnice pospolné. Děti namáčí molitanová razítka do červené barvy a otiskují na čtvrtku, až ji celou pokryjí. Poté černou temperou razítkují vzory na krovkách ploštic. Nakonec krovky v prostředku rozstříháme cca do poloviny. V horní části po krajích propíchneme dírky, protáhneme provázek a připevníme dětem na záda.

Stopa ruky – sádrové odlitky

Pomůcky:

- ✓ miska na rozmíchání sádry
- ✓ sádra
- ✓ lžíce nebo vidlička na míchání sádry
- ✓ odměrka na vodu a sádro
- ✓ čtvrtky A4
- ✓ nůžky
- ✓ lepenka
- ✓ umyvadlo, teplá voda, mýdlo, ručník
- ✓ barevné tempery rozmíchané v kelímkách
- ✓ štětce
- ✓ fén pro rychlejší sušení

Postup:

Ze čtvrtky A4 vyrobte nízkou krabičku – přeložte všechny strany tak, aby vám uvnitř vznikl obdélník, do kterého se vejde otevřená dlaň dítěte. Poté od rohů ke křížení překladů nastříhejte, okraje zvedněte a oblepte lepenkou. Krabička je hotová a je čas rozmíchat sádro. Do misky rozmíchejte 1 odměrku vody a 2 odměrky sádry. Rozmíchanou sádro vlijte do připravené krabičky, několikrát z malé výšky „hod'te“ na stůl, aby byl povrch hladký. Po 5-10 minutách (podle hustoty sádry) nechte děti, aby do sádry otiskly svou otevřenou dlaň. Dbejte na pravidelné a rovnoměrné zatlačení jednotlivých prstů i dlaně. Po zatvrdnutí sádry můžete odlitek z rámečku vyjmout a okolí dlaně omalovat barevnou temperou, aby ručička více vynikla. K urychlení tvrdnutí sádry můžete použít fén.

Setkání s Bezinkou

Od ruměnic to už nebylo k lesu, kde měla bydlet bezinková víla, daleko. Ostružinka dorazil na kraj lesa k polednímu, sluníčko stálo vysoko na obloze a Ostružinka už se nemohl dočkat, až se s bezinkovou vílou konečně setká.

Zpod bezinek ucítil příjemnou vůni a hned na to se mu ozvalo hladové břicho. Úplně zapomněl, že od rána vůbec nic nejedl, tolik spěchal za svou vílou. Ostružinka se osmělil a zaťukal na malý domeček v bezové houštině, na které už začínaly rašit světle zelené lístečky. Z počátku se nedělo nic a tak Ostružinka zaťukal ještě jednou. A hned nato uslyšel za dvířky lehounké rychlé krůčky. Dvířka se otevřela a Ostružinkovi se zatajil dech. Před ním stála krásná malá víla, celá bílá, zelená a fialová, stejně jako bezinky, pod kterými bydlela a které jí daly jméno. Dívala se na skřítku a čekala. Ostružinka se konečně vzpamatoval. „Dobrý den. Jsem lesní skřítek Ostružinka.“ „Dobrý den, Ostružinko, já jsem Bezinka,“ odpověděla malá víla. „Prosím, pojď rychle dál, ať se mi nespálí oběd.“

Ostružinka na nic nečekal a rád se vydal za Bezinkou do domečku. Uvnitř bylo všechno krásné jako jeho víla. Došel až do kuchyně, kde právě Bezinka šikovně otáčela malé placičky na pánvičce. „Posaď se, prosím, Ostružinko. Hned to bude hotové,“ vyzvala víla skřítku. Ostružinka poděkoval a posadil se na židli ke stolu. Za malou chvíli už skutečně chystala na stůl. Talířky, hrníčky, džbáněk s voňavou marmeládou. A nakonec plnou misku těch malých teplých placiček. „Prosím, Ostružinko,

poobědvej se mnou. Moc mě to potěší,“ pozvala Bezinka Ostružinku. „Děkuji, Bezinko, moc rád. Od rána jsem nic nejedl, tolik jsem spěchal. Tohle jídlo ale neznám. Můžeš mi prozradit, jak se jmenuje?“ zeptal se Ostružinka. „Dneska jsem připravila svoje oblíbené palačinky. Polož si vždycky jednu na talířek, potř marmeládou a stoč do ruličky. A pak už dobrou chuť,“ vysvětlila Bezinka Ostružinkovi. Ostružinka se nedal dvakrát pobízet a za chvíli už si pochutnával na výborných vilích palačinkách.

Když dojedli a dopili bezinkovou šťávu, zeptala se Bezinka Ostružinky: „Říkáš, že jsi od rána nic nejedl, protože jsi spěchal. Pověš mi, proč jsi spěchal?“ Ostružinka se malinko začervenál a přemýšlel, jak by Bezince pověděl, že by si ji rád odvedl sebou do dubového lesa a vzal si ji za ženu. Potom se osmělil a odpověděl: „Bezinko, jsem lesní skřítek, žiji sám v dubovém lese a je mi smutno. Moudrá sova mi poradila, jak se samoty zbavit. Mluvila o tom, abych si našel někoho, kdo by se mnou chtěl žít v mém lese. A nakonec mluvila o tobě. Proto jsem se vypravil na cestu, abych tě našel. A také jsem ti vyrobil dárek, abys věděla, jak moc velkou radost by mi udělalo, kdybys chtěla jít se mnou.“ Z ranečku vytáhl duhové šaty a třesoucícma se rukama je podal víle. S napětím se podíval na Bezinku.

Víla si vzala od Ostružinky krásné duhové šaty a dlouho si je prohlížela. Potom se po očku zahleděla na Ostružinku a stejně jako on před chvílí se začervenala. „Děkuji, Ostružinko. Prosím, počkej tady na mě chvíli.“ A hned na to odběhla i s duhovými šaty pryč. Netrvalo dlouho a víla byla zpátky. Ostružinka na ní mohl oči nechat. Bezinka se oblékla do duhových šatů a moc jí to slušelo. „Ostružinko, přemýšlela jsem o tvé nabídce,“ zašeptala víla, „a ráda bych ti odpověděla.“ Ostružinka ani nedýchal. „Moc ráda půjdu s tebou do dubového lesa. I já jsem tady sama a ty se mi moc líbíš.“ Skřítek téměř vyskočil radostí ze židle. „Bezinko, děkuji ti. Uvidíš, že se ti u mě v lese bude líbit.“

Bezinka

Pomůcky:

- ✓ papíry A4 s černobílým obrázkem Bezinky
- ✓ kelímky
- ✓ štětce
- ✓ vodovky

Postup:

Necháme děti, aby si vymalovaly svou vlastní Bezinku.

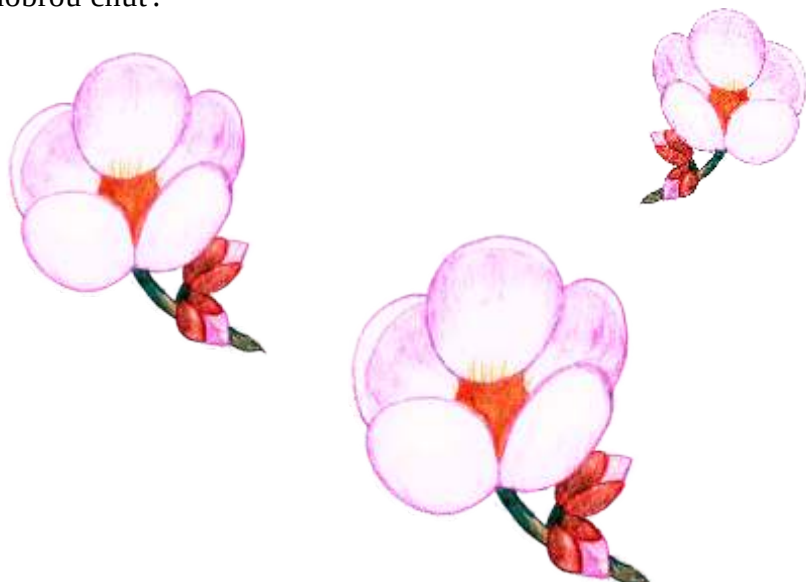
Pečení palačinek

Pomůcky:

- ✓ miska na palačinkovou hmotu
- ✓ mixér
- ✓ hladká mouka
- ✓ vejíčka
- ✓ mléko
- ✓ sůl
- ✓ olej
- ✓ pánvičky
- ✓ lžičky
- ✓ marmeláda
- ✓ misky na marmeládu
- ✓ talíře
- ✓ obracečka

Postup:

Spolu s dětmi nalijeme palačinkovou směs na pánvičku, rozlijeme a pečeme. Obrátíme, hotovou palačinku přesuneme na talíř. Necháme děti nabrat na lžičku marmeládu, rozetřít po palačince a stočit do ruličky. Nakonec si s dětmi popřejeme dobrou chuť.

Rozvodněný potok

Celou noc hustě pršelo, a když se ráno Ostružinka s Bezinkou probudili, bylo okolí bezového domečku podmáčené a plné louží. Sluníčko sice nesměle vykukovalo za obláčky, ale na vysoušení vody ještě sílu nemělo. Skřítek s vílou byli rozhodnutí, že se i přes nepřízeň počasí vypraví na cestu do dubového lesa. Bezinka si sbalila svůj raneček, ale co v něm nesla, to Ostružinkovi ukázat nechtěla.

Přešli přes promáčenou louku plnou zavřených květů, které čekaly, až je sluníčko osuší. Slyšeli podivné hučení a nevěděli, odkud se bere. Za malou chvilku však na to přišli. Stanuli na břehu lesního potoka, ale místo něj před nimi hučela divoká řeka. Ten noční liják rozvodnil líný potůček tak, že se přes něj nedalo přejít. Lávka byla dávno pryč a Ostružinka s Bezinkou stáli bezradně na břehu a lámali si hlavy, jak se dostat na druhou stranu.

Najednou uslyšeli, jak je někdo volá. Rozhlédli se kolem sebe a na kmeni staré olše spatřili pavouka křížáka. Volal na ně: „Bezinko, Ostružinko!“ Přišli blíž a Ostružinka se zeptal: „Ahoj, křížáku. Proč na nás voláš?“ Křížák se na oba podíval svými osmi očima: „Myslím, že bych vám mohl pomoci. Potřebujete se dostat na druhou stranu a lávku vzala velká voda. Já bych vám ale mohl vyrobit novou ze svých pavoučích vláken. Chcete?“ zeptal se křížák. Skřítek i víla zajásali: „To víš, že chceme, to bys byl, křížáku, moc hodný.“ „Tak se posadte tady pod strom a počkejte,“ vyzval oba křížák a dal se do práce. Počkal si na správný vítr a vypustil první vlákno. Zachytilo se na větvici olše na druhé straně potoka a křížák je pěkně utáhl. Přidal druhé vlákno, třetí, čtvrté a za chvilku se nad rozbouřeným potokem vznášela pavoučí lávka pro Ostružinku s Bezinkou. Oba dva křížákově pěkně poděkovali a opatrně vstoupili na lávku. Šli pomalu a opatrně, protože pavučina se nad potokem houpala a voda chvilkami vystřikovala hodně vysoko. Než se dostali na druhou stranu, stálo už sluníčko pěkně vysoko na obloze a začínalo hřát. Ostružinka pomohl Bezince na zem a společně zamávali křížákově na druhé straně potoka: „Děkujeme, křížáku, děkujeme!“ Křížák jim spokojeně zamával a dal se do výroby další pavučiny, tentokrát už pro sebe, aby si ulovil něco k obědu.

Ostružinka s Bezinkou se vydali na další cestu do dubového lesa a doufali, že už bude bez překážek.

Pavučina

Pomůcky:

- ✓ špejle
- ✓ barevné bavlnky

Postup:

Ze tří špejlí vytvoříme kostru pavučiny. Necháme děti vybrat si barvu bavlnky, ze které budou tvořit pavučinu. Střed pavučiny vytvoříme omotáváním špejlí hustě u sebe, dále již budou od sebe jednotlivá vlákna vzdálená cca 2 cm. Lepidlem poté nalepíme do středu pavučiny (tam bude držet nejlépe) pavouka.

Pavouk

Pomůcky:

- ✓ hladká mouka, sůl
- ✓ vlažná voda, olej
- ✓ hrnečky a lžíce na odměřování množství
- ✓ miska
- ✓ vodovky nebo tempery
- ✓ štětce
- ✓ kelímky
- ✓ lepidlo
- ✓ případně očička

Postup:

Ze surovin vyrobte s dětmi slané těsto. Do misky vsypejte 2 hrnky mouky, 1 hrnek soli a pomalu přilévajte vlažnou vodu (cca ¼ hrnku). Rukama hněťte těsto, až je z něj hladký bochník. Přidáním lžíce oleje bude těsto vláčnější. Nyní si z těsta vymodelujte tělo pavouka – křížáka. Pavouci mají osm nohou – vymodelujte osm válečků – 4 delší a 4 kratší. Na ně přilepte „hlavohrud“ – pavouci mají hlavu spojenou s tělem (a z této části také vyrůstají všechny nohy) a k ní úzkou „stopkou“ zadeček, který je daleko větší než hlavohrud'. Mezi přední pár nohou můžete ještě přilepit dvě malá klepýtká (ta obsahují jedovou žlázu).

Po zatvrdnutí nechte děti pavouka vymalovat, nezapomeňte na kříž, aby to byl skutečně křížák. Úplně na konec nalepte na přední část pavouka očička a celého přilepte na pavučinu.

Malá vydra

Když Ostružinka s Bezinkou překonali díky křížákově pomoci rozvodněný potok, pokračovali po jeho břehu dál k dubovému lesu. Sluníčko svítilo a voda pomalu opadávala. Po poledni se skřítek s vílou posadili na břeh potoka, aby si odpočinuli. Hřáli se na sluníčku, obědvali. Bezinka si najednou položila prst přes ústa a mrkla na Ostružinku: „Pssst!“ ukázala na břeh potoka. Ostružinka se podíval směrem, kterým víla ukazovala, a po chvílce spatřil to samé, co ona.

Pod břehem se na ně dívala dvě malá očka. Očka malé vydry. Bezinka pomalu vstala a zlehka, aby vydru nevyplašila, se vydala ke břehu. Vydra se nehýbala, jako by čekala, až k ní Bezinka dojde. Víla došla až k vydře a posadila se na břeh: „Ahoj, já jsem Bezinka. A tam sedí skřítek Ostružinka,“ představila je víla. „Ahoj, já jsem vydra, tedy zatím jen malé vydří batole. A mám velké trápení. Myslíš, Bezinko, že byste mi dokázali s Ostružinkou pomoci?“ Bezinka neváhala ani chvíli, pohybem ruky přivolala i Ostružinku a potom vyzvala vydru, aby jim pověděla, co ji trápí. „To máte tak. Maminka se mě snaží naučit, jak si ulovit rybičku k obědu a mně se to pořád nedaří. A maminku to musí určitě trápit. Navíc má práci i s mými bratříčky a sestřičkami. A k tomu všemu budou mít všechny maminky za pár dní svátek a já nevím, jaký dárek jí dám. Mám ji moc ráda a chtěla bych jí udělat radost.“ To všechno vypověděla malá vydra a utřela si slzičku, která se jí vykutálela z oka.

Ostružinka s Bezinkou dali hlavy dohromady. „Víš, vydro, my si myslíme, že úplně největší

radost uděláš mamince tím, když se naučíš lovit ryby z potoka a potom ji tím překvapíš,“ pověděla Bezinka, na čem se s Ostružinkou domluvili. Jenže vydru to nepotěšilo: „Vždyť víte, že to právě neumím.“ „Zatím ne, ale když ti pomůžeme, určitě to dokážeš,“ vysvětlila nešťastné vydře Bezinka. Utábořili se oba na břehu potoka a každý den, ráno, v poledne i večer, pomáhali malé vydře naučit se lovit ryby z potoka. Začínali těmi menšími, postupně přidávali větší. Malá vydra měla obrovskou radost, když se jí konečně začalo dařit. A potom už přišel ten slavnostní den. Svátek maminek. Malá vydra si přivstala a hned se pustila do lovu. Než Ostružinka s Bezinkou vylezli z pelíšku, měla za sebou už několik pokusů. V okamžiku, kdy skřítek s vílou stanuli na břehu potoka, vynořila se malá vydra s krásnou rybou, které se šupiny na sluníčku zlatě leskly. Zamávala ocáskem na rozloučenou a poděkování a plavala za svou maminkou, aby jí dala ten nejkrásnější dárek na světě – svoji lásku a ještě k tomu vlastnoručně ulovenou rybičku.

Bezinka i Ostružinka měli radost, že to tak dobře dopadlo. Žádný dárek pro maminku není vzácnější než ten, na kterém si dáme záležet a který pro ni přichystáme sami vlastníma rukama.

Zlatá rybka

Pomůcky:

- ✓ žlutá čtvrtka
- ✓ nůžky
- ✓ tužky
- ✓ balené bonbóny
- ✓ černá fixa
- ✓ lepidlo

Postup:

Ze žluté čtvrtky vystříhneme obrys ryby, který obtáhneme černou fixou a dokreslíme hlavu a oko. Tělo ryby potřeme lepidlem. Na místo šupin lepíme rybě balené bonbóny – různé barvy, které se budou v celofánu pěkně lesknout.

Proměna pampelišky

Ostružinka s Bezinkou pokračovali podél potoka, kde pomohli malé vydře, až došli na velkou louku. Vylezli si na trnku na jejím okraji, posadili se mezi listí a pozorovali okolí. Nad rozkvetlými květinami poletovali motýli, bzučely včelky a poskakovaly kobylky.

Najednou se Bezinka zamyslela. Chvilí nato už se ptala Ostružinky: „Ty, Ostružinko, pověz mi, jak je možné, že když jsme opouštěli můj rodný bez, kvetly všude pampelišky žluté jako sluníčka. A podívej se kolem sebe. Nikde ani kousek žluté, jen bílé balónky nebo prázdné pampelišky.“ Ostružinka vzal Bezinku za ruku a vyzval ji: „Pojď se mnou, ukážu ti to přímo na louce.“

Společně slezli dolů a vydali se mezi rozkvetlé květiny. Když došli k ostrůvku pampelišek, ukázal Ostružinka na bílý ochmýřený balónek na pampelišce: „Podívej se, tady ještě před pár dny bylo malé žluté sluníčko. To odkvetlo a po něm tu zůstala semínka, kterými se pampeliška rozmnožuje.“ „A Ostružinko, jak se ta semínka dostanou na zem, aby mohla příští jaro vyklíčit?“ „Vidíš tady ty malé padáčky na konci? Když zafouká vítr, vezme padáčky s sebou a odnese je na různá místa na louce. Tam spadnou na zem a příští jaro z nich vyrostou nové pampelišky. A tyhle prázdné – to jsou pampelišky, kterým už vítr všechna semínka rozfoukal.“ Bezinka se nestačila divit: „Ostružinko, ty kytíčky to mají moc chytře zařízené. A ty jsi takový moudrý, co všechno víš. Jsem moc ráda, že jsem se vydala s tebou. Teď mám možnost se od tebe spoustu nových věcí naučit.“

Ostružinka byl rád, že se Bezince jejich společné putování a dobrodružství líbí. Vzal jednu pampelišku s bílým chmýřím, podal ji Bezince a řekl: „Teď už jí utrhnutím neublížíme – semínka dozrála a my si teď můžeme zahrát na vítr. Foukni.“ Bezinka foukla a všude kolem začaly poletovat bílé padáčky. Foukl i Ostružinka a jak se střídali, byla pampeliška za chvíli prázdná.

Cestou přes louku rozfoukali ještě několik pampelišek a potom už vstoupili do dubového lesa.

Louka

Pomůcky:

- ✓ krabičky
- ✓ bílé čtvrtky nastříhané na formát vnitřních rozměrů krabiček
- ✓ tempery – žlutá a zelená
- ✓ štětce
- ✓ kuličky (nejlépe těžké skleněné)

Postup:

Do krabičky vložíme bílou čtvrtku a na několik míst nakapeme zelenou a žlutou temperu. Vložíme kuličku (ti šikovnější mohou i dvě) a pomalými pohyby k sobě, od sebe, doprava a doleva koulíme kuličku, která na sebe nabírá barvu a vytváří krásný obrázek louky. Necháme uschnout. Můžeme nalepit květy, motýly nebo tuší přikreslit včelu.

Pampeliška

Pomůcky:

- ✓ žlutá a bílá čtvrtka nebo papír
- ✓ nůžky
- ✓ lepidlo Herkules
- ✓ misky, kelímky
- ✓ štětce

Postup:

Na obrázek louky, který jsme vytvořili kuličkou, nanese do malého kruhu (velikosti pampelišky) lepidlo. Ze žlutého papíru stříháme tenké proužky a nalepujeme do kruhu jako květ pampelišky. To samé můžeme vyzkoušet i s bílým papírem – získáme pampelišku odkvetlou.

Včelí úl

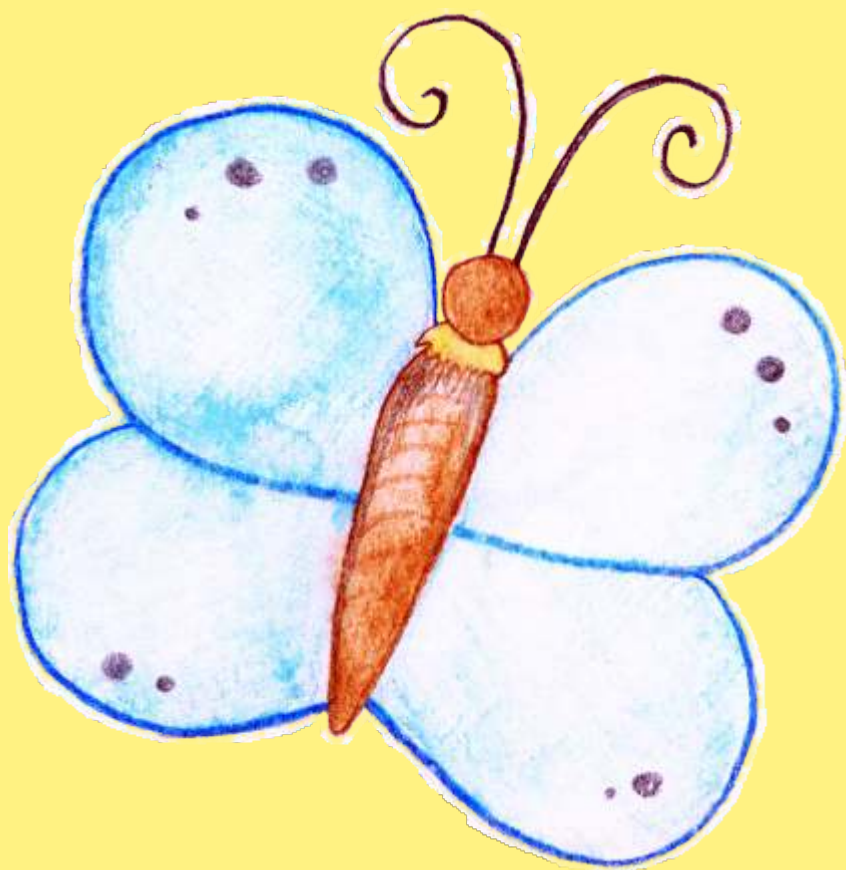
Pomůcky:

- ✓ čtvrtky ve tvaru šestiúhelníku
- ✓ bramborová razítka ve tvaru šestiúhelníku
- ✓ barevné tempery
- ✓ černé tuše se špejlemi
- ✓ misky, kelímky
- ✓ štětce

Postup:

Bramborová razítka natíráme barevnými temperami a otiskujeme do bílého šestiúhelníku. Po zaschnutí barev můžeme do jednotlivých buněk kreslit tuší různá vývojová stadia včely. Ze všech dětských prací pak můžeme sestavit celý úl.

Léto

Divadlo pro mlád'átka

V dubovém lese bylo zelené šero. Na stromech se v mírném vánku třepetaly světlounce zelené mladé lístky a kolem zněl zpěv ptáků. Bezinka se zastavila a pozorovala tu krásu kolem sebe: „Ostružinko, tady je krásně.“ Skřítek byl rád, že se jeho bezinkové víle les líbí a odpověděl: „Vítám tě ve svém lese, Bezinko. Moc bych si přál, aby se ti tu líbilo a našla jsi tu svůj domov.“ Bezinka se stále rozhlížela kolem dokola a tak ji Ostružinka vzal za ruku a úzkou lesní pěšinkou vedl ke svému domečku pod starým dubem. „Tak jsme tady,“ vyrušil Ostružinka Bezinku z rozjímání, „pojď, prosím, dál.“ A otevřel dveře svého domečku. Bezinka poděkovala a vstoupila dovnitř. „Máš to tady moc pěkné, Ostružinko. Už teď vím, že mi tu bude líbit,“ zašeptala víla skřítkovi do ucha. Každý si potom vybalil svůj raneček a společně posvačili.

„Ťuk, ťuk, ťuk,“ ozvalo se lehké zaklepání na dveře. Ostružinka šel ke dveřím a jen co je otevřel, nemohl uvěřit vlastním očím. Kolem jeho domečku stála snad všechna zvířátka z lesa a zdavila ho a vítala a spolu s ním i Bezinku. Nejhlasitěji křičela sojka a Ostružinka hned věděl, kdo jejich návrat rozhlásil po lese. Zahřálo ho u srdíčka, že na něj všichni tak mysleli a hned jim představil Bezinku, která se všem zvířátkům moc líbila.

Když se přivítali a rozešli zase do svých domečků, všiml si Ostružinka, že moudrá sova stále sedí na spodní větvi starého dubu a čeká. „Moudrá sovo, rád bych ti poděkoval za tvou dobrou radu,“ ozval se skřítek. „I není zač, Ostružinko, rádo se stalo, ale proto tu nečekám,“ odpověděla sova. „Stalo se něco?“ vylekal se skřítek. „Neboj se, Ostružinko, nic špatného se neděje. Jen jsem tě přišla o něco poprosit. Víš, blíží se svátek všech mlád'at a my bychom jim chtěli jako jejich rodiče dát nějaký dárek. Marně jsme si lámali hlavu, co by jim udělalo radost. Myslíš, Ostružinko, že bys dokázal něco tak rychle vymyslet?“ zeptala se sova.

Ostružinka se zamyslel, chvíli si špital s Bezinkou a potom sově odpověděl: „Nic se neboj, moudrá sovo, všechno bude v nejlepším pořádku. Jen, prosím, zajisti, aby byla všechna lesní drobotina po setmění na palouku. A požádej světlušky, aby přiletěly svítit jako lucerničky.“ Sova skřítkovi poděkovala a odletěla zařídit všechno potřebné. Ostružinka s Bezinkou se mezitím vrátili do domečku a celé odpoledne tam cosi kutili. Navečer, právě když se lesní mlád'ata začala scházet na paloučku, už na ně čekal i Ostružinka s Bezinkou, kteří ale byli schovaní za velkou oponou z listí. Jakmile se setmělo a světlušky rozsvítily svoje lucerničky, ozvalo se zacinkání stříbrného zvonečku a opona se otevřela. Skřítek Ostružinka s vílou Bezinkou připravili pro všechny diváky krásné loutkové divadlo – pohádku O veliké řepě. Po skončení nebral potlesk konce a Ostružinka s Bezinkou museli slíbit, že zase brzy

Divadelní loutky

Pomůcky:

- ✓ roličky od toaletního papíru
- ✓ nůžky
- ✓ lepidlo
- ✓ čtvrtky
- ✓ barevné papíry
- ✓ provázky
- ✓ sešívačka a náplně do ní
- ✓ barevný filc
- ✓ špejle
- ✓ obrázek veliké řepy
- ✓ velké prostěradlo
- ✓ Špalíček pohádek
- ✓ vata
- ✓ bavlnky
- ✓ lepicí páska
- ✓ pastelky, voskovky, fixy

Postup:

Rozdělíme role – budeme potřebovat dědka, babku, vnučku, pejska, kočku, myšku. Nic nám nebrání přidat si další zvířata nebo mít některé víckrát. Roličky od toaletního papíru nám poslouží jako kostra těla a z připravených pomůcek vyrobíme loutky jednotlivých postavíček.

Pro samotné hraní divadla můžeme využít konec školního roku, kdy divadlo předvedeme rodičům. Děti hrají za oponou, např. z prostěradla.

Mlok skvrnitý

Ostružinka s Bezinkou spolu spokojeně hospodařili a bylo jim dobře. Jednoho dne na dveře jejich domečku někdo zaťukal. Když Ostružinka otevřel, nejdříve nikoho neviděl. Potom však jeho pohled padl na zem a to už viděl dnešního návštěvníka. Na zemi se krčil malý mlok skvrnitý. „Dobrý den, Ostružinko,“ pozdravil mlok. „Dobrý den, mloku, co tě k nám přivádí?“ zeptal se skřítek. „Mám, Ostružinko, velké trápení. Po všech těch velikých deštích se potok několikrát rozvodnil a zmizely z něj všechny mělké tůňky. A já teď nemám kam naklást larvy. A už je nejvyšší čas. Prosím, pomoz mi,“ vysvětlil mlok Ostružinkovi. Ostružinka pomoc samozřejmě přislíbil a šel se poradit s Bezinkou.

Odpoledne se Ostružinka s Bezinkou vydali k potoku. Nesli si s sebou malé lopatky. Našli místo, kde původně bývala mločí tůňka a kde teď rychle proudila voda. Začali nosit kameny a stavět z nich hráz. Lopatkami vybírali bahno ze dna a drobné kamínky hrnuli k hrázi, aby ji zpevnili. K večeru už se na potoku rozlévala široká a mělká tůňka, jako stvořená pro mloky a jejich larvy. Ostružinka poslal sojku, aby našla mloka a přivedla ho k tůňce. Za chvíli byla sojka zpátky a vedla mloka s sebou.

Ostružinka s Bezinkou ukázali mlokovu novou tůňku a mlok byl velmi šťastný. Děkoval skřítkovi i víle a už se nemohl dočkat, až do tůňky naklade larvy.

Ostružinka s Bezinkou se vrátili domů celí unavení od nošení kamenů a stavby tůňky a hned ulehli do postýlek. Když se ráno probudili, běželi se podívat na mloka. Jaké bylo jejich překvapení, když ve vodě našli spoustu malých mločích larviček. Měli velkou radost, že dokázali pomoci, a každý den chodili pozorovat, jak se larvy vyvíjejí.

Mlok

Pomůcky:

- ✓ čtvrtka
- ✓ šablona mloka
- ✓ molitanová tiskátka nebo houbičky na nádobí
- ✓ nůžky
- ✓ černá a žlutá tempera
- ✓ tužka

Postup:

Na čtvrtku obkreslíme šablonu mloka. Vystříhneme a položíme na podložku. Nejdříve černou barvou potiskneme většími tiskátkami celé tělo mloka a potom menšími vytvoříme žluté skvrny.

Kamenná hráz (s mlokem)

Pomůcky:

- ✓ modrá čtvrtka A5
- ✓ černá tuš
- ✓ špejle

Postup:

Špejlí namočenou do tuše kreslíme kameny a postupně je „stavíme“ na sebe jako hráz. Hotového mloka nalepíme do obrázku a domalujeme vodu.

Velké překvapení

Jednoho rána poprosila Bezinka Ostružinku, aby byl tak hodný, a došel nasbírat některé bylinky, které prý bude brzy potřebovat. Ostružinka sice nevěděl, na co je Bezinka chce, ale nevyptával se a šel.

Některé z nich rostly daleko od domečku a tak mu cesta trvala dlouho. Domů se vrátil až pozdě odpoledne. Už ode dveří slyšel podivné broukání, které neznal. Divil se, koho pozvala Bezinka na návštěvu. Když však vešel dovnitř, nemohl uvěřit vlastním očím. V pokojíčku stály dvě malé kolébky a z nich se na něj usmívala a broukala dvě malá skřítkčí miminka. Jeden klouček a jedna holčička.

Tak to tedy bylo! A na péči o ně potřebovala Bezinka léčivé bylinky. Ale do čeho je oblečou? S tím si však Bezinka věděla rady. Ze svého ranečku, který si sbalila ještě ve svém domečku pod bezem, vytáhla krásné látky a společně se pustili do šití miminkovských šatiček.

Ostružinka měl tak velkou radost, že ji ani vypovědět nemohl. Teď už mu nebude chybět ke štěstí vůbec ni. Má svou Bezinku, má své děti, umí léčit a bude to určitě jednou učit i svoje děti.

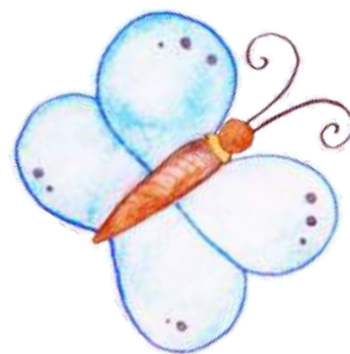
Nezapomněl ani na oslavu s lesními zvířátky. To bylo v dubovém lese radosti!

Košilka pro miminko

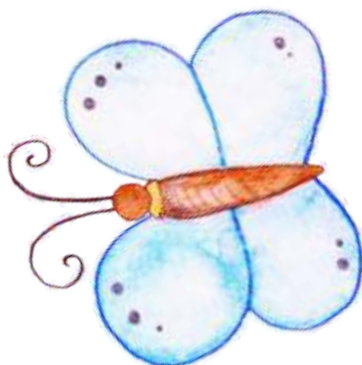
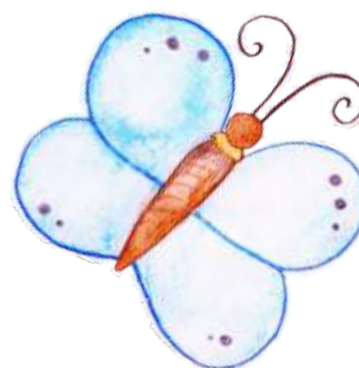
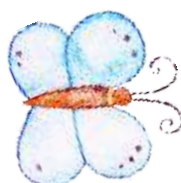
Pomůcky:

- ✓ bílá trička
- ✓ nafukovací barvy na textil (např. Puffy paint)
- ✓ noviny
- ✓ (prádelní šňůra a kolíčky)
- ✓ žehlička
- ✓ pečicí papír

Postup:

Trička vyložíme novinami, aby se nám barvy nepropily na druhou stranu. Z tubiček vymačkáváme barvy a kreslíme s nimi obrázky na tričko. Po zaschnutí přezehlíme přes pečicí papír, aby se barvy „nafoukly“ (fén z návodu nestačí).

Pár slov závěrem ...

Závěrečné slovo patří paním učitelkám, které v průběhu školního roku 2011-2012 se svými třídami knihu o Ostružinkovi ověřovaly. Malý skřítek provázel dvě třídy prvňáčků a dvě třídy druháčků na ZŠ Vrané nad Vltavou. Svá hodnocení psaly paní učitelky na začátku března, tedy po šesti měsících ověřování.

Věřím, že i Vám i všem Vaším dětem přinese Ostružinka a jeho příběhy alespoň tolik radosti, kolik vranským dětem a jejich učitelkám.

Katka Vrtišková

1. A a 1. B

Od září tohoto školního roku 2011/2012 ověřujeme pracovní listy a metodické materiály „Velké putování skřítky Ostružinky“, jejichž autorem je paní učitelka Vrtišková. Učíme paralelní první třídy s příznivým počtem žáků (16 a 16), v jedné ze tříd je žák s poruchou chování s asistentem.

Veškerá témata vycházejí z RVP a našeho ŠVP. Vyhovuje nám, že každé probírané téma je zahájeno motivační pohádkou, která je pro děti srozumitelná, zajímavá, poučná a citlivě vymyšlená s ohledem na mladší školní věk. Moc se nám i dětem líbí, že všechny pohádky na sebe navazují, propojuje je postava skřítky Ostružinky, udržuje děti v napětí, jak budou příběhy pokračovat.

Ke každé pohádce je jasný a srozumitelný manuál pro učitele a různé pracovní listy i s řešením. Kromě nich je zde také rozpracováno mnoho různých aktivit, které můžeme použít nejen v prvouce, ale i ve všech vyučovacích předmětech. Děti i nás strašně baví tyto aktivity plnit. Například v českém jazyce křížovky, kvízy, osmisměrky, krátké texty vhodné na trénování pochopení textu a jiné. V matematice křížovky, rébusy, labyrinty apod., v hudební výchově říkanky, písničky a hudebně pohybové hry, ve výtvarné výchově a pracovních činnostech výtvarné aktivity, které rozvíjejí dané téma, fantazii a kreativitu dětí. V tělesné výchově hrajeme různé pohybové hry.

Je výborné, že většinu výše popsaných aktivit neplní děti pouze v lavici. Při práci se pohybují i mimo lavice, popřípadě hledají úkoly, kartičky, vzkazy na chodbě nebo venku na školní zahradě apod.

V metodických materiálech jsou podrobně popsány i různé pro nás nové metody učení (zejména pro práci s textem). Díky tomu máme možnost se s nimi seznámit a vyzkoušet je i s našimi dětmi. Mnohé tyto metody nás i děti velice zaujaly a používáme je i v jiných hodinách.

Ke každému tématu jsou k dispozici velmi pěkné barevné a černobílé obrázky.

Velmi si ceníme, že jednotlivá témata jsou zpracována na vysoké odborné úrovni, ale přesto stále srozumitelná mladším dětem. Autorka paní učitelka Vrtišková s námi pravidelně konzultuje a velmi se zajímá o to, jak se nám i dětem dané téma líbilo a dařilo. Na základě našeho ověřování průběžně dochází i k drobným úpravám pracovních listů. Například úkoly pro děti na pracovních listech začal zadávat přímo skřítek Ostružinka, kterého si děti rády vybarvovaly.

Pracovní listy si děti zakládají do desek, vzniká jim tak celoroční knížka. Děti jsou na ni moc pyšné a líbí se i rodičům, kteří oceňují také její kvalitu.

Celoroční metodický materiál „Velké putování skřítky Ostružinky“ se nám velmi líbí, osvědčil se nám při práci s prvňáčky a můžeme ho všem ostatním pedagogům jen doporučit!

Mgr. Vlasta Smetanová (30 let praxe), 1. A

Mgr. Petra Holubová (19 let praxe) 1. B

2. A

V příbězích skřítky Ostružinky je poutavě a naučně zpracovaný celoroční výukový plán. Probíraná látka koresponduje s prvoukou pro II. třídu „Svět kolem nás“. Je však předkládána mnohem zajímavěji. Pohádkové příběhy, které provází děti danými (aktuálními) tématy, jsou citově zabarvené a přitom prakticky věcné a poučné.

Dětem je předkládáno probírané učivo ve formě pohádkového příběhu, se kterým se dále pracuje. Pro žáky se stává samozřejmostí, že se se zájmem a dětskou zvědavostí zapojují do diskusí na dané téma. Další forma učiva, která děti baví, jsou úkoly a rozmanité pracovní listy, ve kterých se potřebnou informaci dozvídají až po vyluštění (vypracování) různě náročných klikatic, různosměrek, křížovek, doplňovaček, číselných pyramid atd.

Obrázkové tematické kartičky (a další pracovní pomůcky) názorně dětem představí známé i neznámé přírodniny, živočichy, věci a činnosti z našeho života. Věrohodně představují „Svět kolem nás“.

Tzv. klíč - průvodce pro učitele nabízí velké množství nápadů a činností, jak pracovat s daným pohádkovým příběhem, který je zaměřen na probírané téma.

Se skřítkem Ostružinkou se dětem dobře pracuje, mají ho za svého kamaráda, který jim pomáhá dozvědět se nové informace. Pozitivně je motivuje do nových (neznámých) aktivit. I náročnější úkoly se dětem při společné práci daří splnit. Mají větší snahu zvládnout úkol zadaný právě „Ostružinkou“. Malý skřítek je jim v jejich představách blízkým kamarádem. Ostružinka pomáhá všem okolo sebe a nečeká žádnou odměnu. Naopak je skromný, dobrosrdečný a citlivý k problémům, jaké v příbězích zažívají zvířátka, která potkává.

Dětem se nabízí myšlenka, že s takovými povahovými vlastnostmi jaké má Ostružinka se mohou domluvit ve skupině spolužáků při řešení problémů. Skřítek svou dobrosrdečností dává dětem příklad jak zvládat i současnou problematiku v sociálních vztazích a vazbách, která u dětí vzniká. Jeho klidná povaha je pro děti vzorem, jak se chovat k sobě navzájem.

Po stránce naučné je vše výborně připravené, s daným tématem se pracuje přehledně, zpětná vazba u dětí je dlouhodobá. Při procvičovacích opakovacích testech (50% společná práce, 50% samostatná práce) jsou výsledky velmi dobré (tzn. odpovídající probranému učivu, věku a schopnostem žáků). Děti dokáží pracovat s pomůckami, které mají k dispozici při testech (písemné práci) samostatně!

Marie Vurmová (15 let praxe), vychovatelka ŠD, učitelka prvouky v 2. A

2. B

Od září tohoto školního roku pracuji s žáky druhé třídy s materiálem K. Vrtiškové Velké putování skřítky Ostružinky. Používáme jej pravidelně v hodinách čtení a prvouky. Při čtení společně čteme texty, které vždy uvozují téma lekce. Děti si k textům dokreslují ilustrace, na konci školního roku si všechny texty svážou do knížky, která jim zůstane na památku. Příběh o skřítkovi je pro děti atraktivní, těší se na další pokračování, živě s ním jeho příhody prožívají. Z vlastní iniciativy Ostružinkovi někteří přichystali i domečky, kdyby chtěl při svém putování přespát třeba náhodou v naší třídě ☺. Postava Ostružinky je pro děti také vzorem ohleduplného chování k přírodě a sobě navzájem.

V hodinách prvouky pracujeme s jednotlivými tématy pro daný měsíc, pracovními listy, cvičeními na interaktivní tabuli. Témata naplňují nejen výstupy vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, ale ukázkovým způsobem do výuky zapojují i výstupy průřezových témat (zejména EV a OSV). Úkoly jsou přiměřeně náročné, přesto vybízejí žáky k přemýšlení, samostatnému uvažování. Oceňuji, že všechny úkoly vedou děti k aktivní činnosti a nesklouzávají k povrchnímu „povídání si o tématu.“ Líbí se mi také zapojení metod RWCT (např. skládankové učení).

Návodný manuál pro učitele nejen jasně popisuje použité metody práce, nabízí také mnoho vazeb do dalších předmětů, zejména výchov (VV, PČ, TV, HV) a pochopitelně čtení.

Velké putování skřítky Ostružinky je pro mne vhodnou alternativou k učebním materiálům pro výuku prvouky v druhém ročníku ZŠ. Podporuje mezipředmětové vztahy, zapojení průřezových témat do běžné výuky a aktivní zapojení žáků.

Mgr. Markéta Pézlová (10 let praxe, koordinátor EV pro 1. stupeň), 2. B

Použitá literatura

Vondruška, Vlastimil: Církevní rok a lidové obyčeje; Dona, 1991

Průvodce naší přírodou; Svojtka & co., 2000

Floretová, Helena: Křesťanské nebe; Artia a Granit, 1994

<http://www.meteopress.cz>

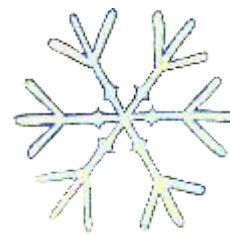
<http://www.youtube.com>

<http://www.priroda.cz>

<http://www.rybarstvi.cz>

http://www.cs.wikipedia.org/wiki/Hlavní_strana

<http://www.ceskatelevize.cz>

Užitečné www stránky

<http://www.cev-zvonecek.cz>

Centrum ekologické výchovy Zvoneček

<http://www.coloring.ws>

obrázky – omalovánky

<http://www.coloring-book.info>

obrázky – omalovánky

<http://www.dltk-kids.com/coloring.htm>

obrázky – omalovánky, šablony

<http://www.free-coloring-pages.com/>

obrázky – omalovánky

<http://www.squidoo.com/toilet-paper-roll-animal-crafts-for-kids>

návody na výrobky z roliček od toaletního papíru

<http://www.birdlife.cz/index.php?a=cat.96>

<http://www.zelenadomacnost.com/katalog/83-Ptaci-budky-hnizda-krmítka-krmeni-a-prislusenstvi-Budky/>
výroba ptačích budek

<http://www.chevas.pha.cz/eshop>

barvy k batice za studena

<http://obchod.brydova.cz/index.php?menu=item1:item0&authCode=>

kvalitní bavlněná trička různých barev

<http://www.svetvcel.cz>

interaktivní včelí naučná stezka

<http://www.supermusic.cz>

písničky

<http://uhlir.host.sk>

písničky z dílny J. Uhlíře

Obsah

Poděkování		3
Úvod		4
Jak na DVD		5
Průřezová témata		8
Září		
Nemocný Zoubek		12
Nešťastný Proužek		14
Svátek zvířat		16
Říjen		
Ztracená labuť		18
Líný ježek		20
Vykotlaný strom		22
Listopad		
Ztrouchnivělý pařez		24
Noční obloha		26
Setkání s Rašelinkou		28
Prosinec		
Léčivá bylinka		32
Ztracená ovečka		34
Stromeček pro zvířátka		36
Leden		
Rozloučení s Rašelinkou		38
Plšík lískový		40
Masopust pro zvířátka		42
Únor		
Velká vichřice		44
Tajemná skála v mlze		46
Zlomené špaččí křídlo		48
Březen		
Morana		52
Velikonoce		54
Rada moudré sovy		56
Duben		
Motýlí dárek pro vílu		58
Ruměnice pospolná		60
Setkání s Bezinkou		62
Květen		
Rozvodněný potok		64
Malá vydra		66
Proměna pampelišky		68
Červen		
Divadlo pro mláďátka		72
Mlok skvrnitý		74
Velké překvapení		76
Pár slov závěrem		78
Použitá literatura		80
Obsah		81
O Zvonečku		82
DVD		83

ZVONEČEK

EKOPORADNA

obecné poradenství a odborné služby
v oblastech praktická ochrana přírody, přírodní
zahrady, sídelní zeleň, krajina, pasivní domy,
environmentální výchova

CENTRUM EKOLOGICKÉ VÝCHOVY

výukové programy, akce pro veřejnost,
zookoutek, knihovna a videotéka, soutěž Svět
kolem nás

ZÁKLADNÍ ORGANIZACE ČSOP

managementy zvláště chráněných území, ptačí
budky, sekání luk, mapování a monitoring
obojživelníků a sov, sledování výskytu kání,
arboretum, péče zeleň

MATEŘSKÉ CENTRUM

cvičení rodičů s dětmi, výtvarná činnost,
vyprávění pohádek, Klub Zvoneček

MLADÍ OCHRÁNCI PŘÍRODY

posilování kladného vztahu dětí k přírodě
a životnímu prostředí prostřednictvím
pravidelných schůzek, přírodovědně
turistických výprav, letních táborů

ZO ČSOP 11/11 Zvoneček

Březovská 382

252 46 Vrané nad Vltavou

Tel: 257 762 036

Mobil: 722 159 244

E-mail: info@cev-zvonecek.cz

IČ: 649 34 641

DIČ: CZ64934641

Číslo účtu: 1183455001/5500

www.cev-zvonecek.cz